

NUORTEN KYMENLAAKSO

– TÄSTÄ TULEVAISUUTEEN

2024

Nuorten Kymenlaakso – tästä tulevaisuuteen

Julkaisun koonneet: Enni Jaatinen ja Kati Viljakainen

Sisältö: KYMISTÄMÖ – osaajatarpeen kokonaiskuva Kymenlaaksossa -hankkeen tuloksia ja niiden kommentointia

Hankkeen hallinnoija: Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu 2024 Luovan talouden tutkimusyksikkö

Hankkeen rahoittaja: Kymenlaakson liitto AKKE-rahoituksesta.

SISÄLTÖ

OSA 1: NUORET KYMENLAAKSOSSA – NÄKÖKULMIA JA TULEVAISUUSDATAA

Esipuhe.....	4
Toimintaympäristö muuttuu – koulutus ja osaaminen.....	6
Tulevaisuutta tekemässä – kysely kymenlaaksolaisille peruskouluille.....	8
Toimijat kartalla – osaaminen, koulutus ja työllisyys.....	12
Kymenlaakson alueen työllistävät toimijat	13
Kymenlaakso ennakoi – toimialat ja työllisyys.....	14
Kymenlaakso toimintaympäristönä – vahvuuksia ja mahdollisuuksia	15
Kymenlaakso yhteistyössä – mukana Itäisen Suomen kehittämissuunnitelmassa	16

OSA 2: NUORTEN KYMENLAAKSO – TULEVAISUUSTIEDOSTA TOIMINTAAN. TULEVAISUUSVERSTAS 2024

Tulevaisuusverstaan tuloksia – tulevaisuustiedosta toimintaan.....	18
Tulevaisuusverstaan tuloksia – ilmiöt ja heikot signaalit.....	20
Kymenlaakson tulevaisuusverstas 2024 -tulosten kommentointi	23
Kolme skenaariota nuorten tulevaisuudesta Kymenlaaksossa.....	24
Muuttuva tulevaisuus tuo mahdollisuuksia ja haasteita	28
Kysy ja kuuntele – nuorten näkemykset tärkeitä päätöksenteossa.....	30
Kolme näkökulmaa nuorten työelämään kiinnittymiseen: liikkuvuus, sujuvuus ja syrjäytyminen.....	32
Loppusanat – kestävästi tästä tulevaisuuteen	35
Tulevaisuusteemat näkökulmana nuorten Kymenlaakso	38
Liitteet.....	39

ESIPUHE

Kymenlaaksossa on mahdollista rakentaa hyvä elämä myös tulevaisuudessa, mutta maakunnan tarjoamista mahdollisuuksista on kerrottava enemmän koululaisille. Näin vastattiin Kymenlaakson peruskouluille osoitetussa kyselyssä tammi-helmikuun 2024 vaihteessa. Kiinnostavaa oli myös, että kyselyyn vastanneet uskoivat parhaan tulevaisuutta koskevan tiedon löytyvän peruskoulun ulkopuolisilta asiantuntijoilta – ei siis kouluista tai vanhemmilta.

Hyvä elämä ei kuitenkaan rakennu tyhjän päälle. Tarvitaan aitoja arjen kokemuksia, tarinoita ja todisteita, joita kyllä onneksi maakunnasta löytyy. Monesti olemassa oleva hyvä hukkuu vain viestien virtaan. Monipuoliset koulutus- ja harrastusmahdollisuudet, avoimet työpaikat ja menestyvät yritykset avaavat positiivisia tulevaisuusnäkömiä, eikä poismuutto tunnu silloin nuoren ainoalta vaihtoehdolta. Elinvoimainen maakunta vaikuttaa nuorten suunnitelmiin – ja päinvastoin: ikääntyvän väestön Kymenlaakso ei ole elinvoimainen ilman nuoria.

Kymistämö-hankkeessa on koottu tämä kymenlaaksoilaisten nuorten tulevaisuutta käsittelevä julkaisu, jotta nuorten tulevaisuusteemat tulisivat tutuiksi yhä laajemmalle joukolle ja pääsisivät keskeiseksi osaksi maakunnassa tehtävää päätöksentekoa. Tavoitteenamme on antaa opetuksen, kasvatuksen ja ohjauksen ammattilaisille sekä yleisemmin maakunnan kehittäjille eväitä ajankohtaisten, maakuntaspesifien tulevaisuusteemojen käsittelyyn. Parhaimmillaan tulevaisuuskeskustelun lisääminen ja mahdollisuuksien sanoittaminen antavat lapsille ja nuorille toivoa sekä edistävät hyvinvointia – ehkä myös motivoivat oppimaan lisää.

Julkaisu koostuu kahdesta osasta, joista ensimmäisessä esitellään yleisesti näkökulmia ja dataa kymenlaaksoilaisten nuorten tulevaisuuteen, osaajatarpeeseen ja toimintaympäristön muutokseen liittyen. Suurin osa tämän osan artikkeleista on tarkoitettu johdattelemaan lukijaa

kiinnostavien aiheiden pariin: QR-koodien avulla on helppo siirtyä lukemaan aiheista lisää.

Toinen osa tätä julkaisua ovat huhtikuisen Nuorten Kymenlaakso – tulevaisuustiedosta toimintaan, Kymenlaakson tulevaisuusverstaas 2024 tulokset ja tulosten kommentointi. Tulevaisuusverstaas on kymenlaaksoilaisen ennakoitiverkoston päätapahtuma, jossa käsiteltävät aiheet vaihtelevat vuosittain. Tänä vuonna ratkaistiin erityisesti nuorten työllisyyteen liittyviä haasteita TE24-uudistusten viitoittamana. Mielenterveys, digitaalisuus, työn merkityksellisyys ja monimuotoistuva väestö korostuivat keskusteluissa.

Verstaassa tuotettuja näkökulmia on sittemmin esitely esimerkiksi Kaakkois-Suomen ELO-ryhmälle, maakunnan ennakoititoimijoille ja Kymenlaakson korkeakoulu yhdistyksen kokoonkutsuunille päättäjille. Mutta vasta nyt tämä julkaisu antaa mahdollisuuden tutustua tuloksiin kokonaisuudessaan.

Ensimmäistä kertaa tulevaisuusverstaan tuloksia on analysoitu myös maakunnan ulkopuolisten silmin. Tulevaisuuskommentaattorit ovat asiantuntijoita kukin omalla alallaan. Kokeilu tuotti moninäkökulmaisesti tietoa – arvokkaita huomioita osaksi maakunnallista nuoriin liittyvää tulevaisuuskeskustelua. Tästä kuuluu suuri kiitos sekä tulevaisuusverstaaseen osallistuneille että tuloksia kommentoineille!

Julkaisun päätössanoissa Enni Jaatinen yhdistää tämän vuoden tulevaisuusverstaan sisällöt vuonna 2023 verstaassa syntyneisiin Kymenlaakson tulevaisuusteeseihin. Arto O. Salosen vierailu Kouvolan työllisyysfoorumissa toukokuussa 2024 kirjoitti pohtimaan nuorten tulevaisuutta erityisesti kestävyysajattelun värittämiä linssien läpi.

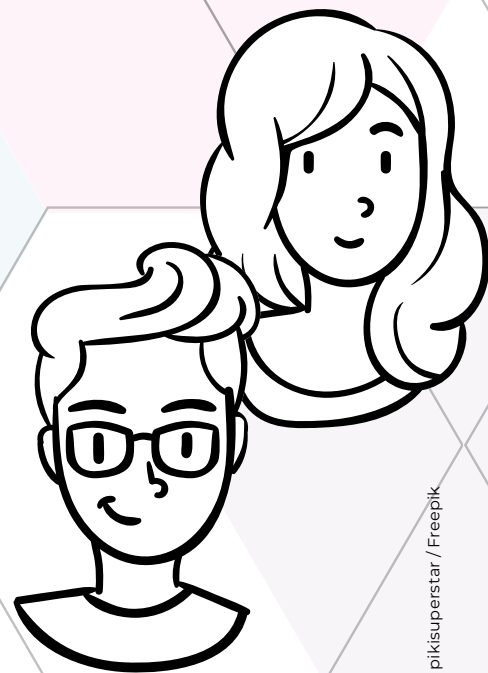
Tulevaisuutta koskevia valintoja tehdään joka päivä. Tehdään niitä yhdessä toisten – myös lasten ja nuorten – mielipiteitä arvostaen.

Kymistämö – osaajatarpeen kokonaiskuva Kymenlaaksossa -hankkeen puolesta

KATI VILJAKAINEN
projektipäällikkö

”Osaajatarpeen kokonaiskuvan tarkastelu vaatii tulevaisuussuuntautunutta otetta. Nuorten työllistymisen haasteet kehittyvät toimintaympäristön muuttuessa.”

**Kati Viljakainen,
Kymistämö – osaajatarpeen kokonaiskuva
Kymenlaaksossa -hankkeen projektipäällikkö**

pikisuperstar / Freepik

OSAAJATARPEEN KOKONAISKUVA

Kymistämö-hankkeen alkukartoituksessa tunnistettiin, että eri organisaatioiden palvelut ja tarpeet sekä toimijoiden roolit ovat vahvasti toisiinsa kytkeytyviä. Vaikka osaajatarvehaasteen ratkaisemiseksi on jo tehty monia kehitystoimenpiteitä, muuttaa haaste alati muotoaan megatrendien mukaisen kehityksen ja toisaalta paikallisesti tapahtuvan liiketoimintaympäristön muutoksen myötä. Kompleksinen haaste vaatii ratkaisultaan erilaajuisia, resursseiltaan ja aikajänteeltään hyvin erilaisia asioita.

OSAAMINEN

Osaajat vs. Osaaminen

- Osaajat: tarkoittavat henkilöitä, joilla on tarvittava tietotaito ja asenne eri tehtäviin. Osaajia ovat niin nykyiset työntekijät, jotka kehittävät osaamistaan, kuin uudet työntekijät, jotka tuovat uutta osaamista organisaatioon.
- Osaaminen: kattaa konkreettiset taidot ja teoreettisen tiedon. Osaaminen voi olla teknistä, ammatillista tai sisältää pehmeitä taitoja, kuten kommunikaatio- ja ongelmanratkaisukykyä.
- Osaajalle itselleen osaaminen tarjoaa parempia työmahdollisuuksia, urakehitystä ja henkilökohtaista kasvua. Tämä puolestaan edistää elinkeinoelämän ja alueen elinvoimaisuutta.

ENNAKOINTI

Osaajatarpeen ennakointi ja sitä tekevät yhteistyöverkostot ovat avainasemassa tulevaisuuden työmarkkinoiden tarpeisiin vastaamisessa. Kymenlaaksossa ennakointiverkosto rakentuu kolmikanta-ajatuksen mukaisesti: mukana ovat koulutus, julkinen hallinto ja yritykset. Verkosto edistää eri toimijoiden välisiä yhteistyömahdollisuuksia.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Kymenlaakson alueelliset erityispiirteet, kuten sen sijainti, historia ja teollisuus, muovaavat osaamistarpeita. Tämä vaatii räätälöityjä ratkaisuja ja paikallista ymmärrystä. Suurten teollisten toimijoiden poistuessa elinkeinorakenteen muutos haastaa perinteisiä työllisyyksille.

KOULUTUS

Keskeistä on vahvistaa yritysten ja koulutuslaitosten välistä yhteistyötä. Tämä mahdollistaa koulutuksen suuntaamisen työelämän todellisten tarpeiden mukaan. Monipuolinen koulutus on myös pito- ja vetovoimatekijä vähenevän väestön maakunnassa.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ MUUTTUU

KOULUTUS JA OSAAMINEN

Kymistämön kartoittaessa talven 2023–2024 aikana osaajatarpeeseen liittyviä aiheita, koulutus ja osaaminen nousivat keskustelun ytimeen. Haasteeksi näyttää muodostuvan työelämän tarvitsemien **osaajien määrällinen puute** ja se, että koulutus ei välttämättä tarjoa **työelämän tarvitsemaa osaamista**. Ammattinimikkeet ja työtehtävät ovat alati muutoksessa.

Osa ongelmasta olisi ratkaistavissa paremman kommunikaation ja joustavamman tarvemäärityksen kautta: tarvittavaa tai tarjolla olevaa osaamista on sanallistettava paremmin ja ajateltava taitojen ja kyvykkyyksien tasolla, eikä etsimällä uutta, mutta entisen kaltaista työntekijää tai kokemusta.

Ongelma yksilön kannalta on, että **koulutus ei enää takaa työllistymistä**, vaikka se yhä on yksi merkittävistä hyvinvoinnin ja toimeentulon edistäjistä. Työvoimatarpeet vaihtelevat sesongeittain, ovat suhdanneherkkiä ja riippuvaisia suurista, yksittäisistä työnantajista tai investoinneista. Muuttuviin tarpeisiin vastaava koulutus vaatii myös ohjaajalta/oppijalta näkemystä koulutussisällöistä ja niiden yhdistelmistä.

Osaajatarpeiden ymmärtäminen paikallisesti, mutta myös globaaleja muutostrendejä ja kestävyystavoitteita vasten tarkastellen, voi auttaa **kouluttautumaan kestävästi**.

”Asennemuutoksen tulee lähteä nuorista. Tarvitaan yrittäjämäistä otetta, joka tuottaa lopulta uusia työpaikkoja.”

Työelämätaidot ja perusvalmiudet

Puutteelliset työelämätaidot tai matala ammatillinen osaaminen kuormittavat työpaikoilla. Erityisesti tämä näyttää korostuvan ammatillisen koulutuksen parissa, missä oppimista on siirretty työpaikoille.

Sovituissa aikatauluissa pysyminen, työtehtävien huolellinen suorittaminen ja myönteinen asenne ovat ehkä kaikilla aloilla toivottuja valmiuksia, mutta on hyvä myös huomata, että kaikki työpaikat eivät tarkoita työelämätaidoilla täysin samoja asioita. Tähän asiaan syventymiseen olisi hyvä löytää aikaa: yhdellä työpaikalla puutteelliseksi koetut valmiudet saattavat riittää toisaalla.

”Me tuotamme tämän hetken työelämätaitoja ja osaamista eilisen koulutuspalveluille. Tulevaisuudesta puhumattakaan.”

Uudistuva koulutus

Joustavat ja alati uudistuvat koulutusmallit sisältävät koulutuksen nopean sopeuttamisen työmarkkinoiden muuttuviin osaamistarpeisiin. Eri aloja läpileikkaavat ilmiöt, kuten vihreä siirtymä ja digitalisaatio, on huomioitava aivan uudella tavalla sekä koulutuksen järjestämisessä että koulutussisällöissä.

”Nykyinen opetusjärjestelmä ei vastaa tulevaisuuden tarpeita, jos emme uudista sitä.”

Lisäksi on esitetty laaja-alaista sivistyksen korostamista. Se on keskeinen tekijä uuden luomisessa ja innovaatioissa. Joustavat koulutusmallit eivät näin kata vain ammatillista osaamista, vaan myös kriittisen ajattelun, luovuuden ja monialaisen ymmärryksen kehittämistä. Tämä lähestymistapa mahdollistaa yksilöiden sopeutumisen nopeasti muuttuvaan työelämään ja edistää jatkuvaa oppimista ja uudistumista.

”Eri kohderyhmien, kuten ikääntyvien, opetuksessa on otettava huomioon heidän erityistarpeensa. Ikäpedagogiikka on avainasemassa tässä kontekstissa.”

Henkilöstön osaaminen

Koulutus ei uudistu, ellei myös henkilöstön omaa osaamista pidetä ajantasalla. Tämä tarkoittaa sekä johdon ja hallinnon toimintamallien päivytystä että erityisesti opetus- ja ohjaushenkilöstön osaamisen valjastamista osaajatarvehaasteen ratkaisijaksi.

Henkilöstöllä tulee olla riittävä näkemys tulevaisuuden osaamistarpeista ja välineitä siirtää näkemys käytännön toimintaan. Toisaalta tarvitaan myös herkkyyttä reagoida opetuksen ja yrityselämän rajapinnassa toimivien havaintoihin.

”Se, mitä osaamistarpeita yrityksistä löytyy, on meidän opettajilla, jotka tekevät työelämän kanssa yhteistyötä. Mutta tieto ei aidosti kulkeudu opettajilta niille, jotka tekevät päätöksiä.”

Yhteistyö ja verkostot

Sidosryhmien välinen yhteistyö ja verkostoituminen on edellytys resurssiviisaalle toiminnalle. Verkostoilla on merkitystä myös yleisen ilmapiirin luomisessa: negatiivisten nostojen sijaan onnistumisia jakamalla voidaan vaikuttaa maakunnan maineeseen.

Yhteisellä sanomalla on myös yksittäistä toimijaa suurempi vaikuttavuus esimerkiksi rahoitusten tai koulutuksen järjestämisoikeuksien osalta.

Digitalisaatio ja tekoäly

Teknologian kehittyminen vaikuttaa sekä koulutuksen järjestämiseen että oppimissisältöihin. Etäyhteydet ja verkkokurssit ovat jo arkea. Virtuaaliset maailmat voivat muuttaa oppimisympäristöjä vielä tätäkin enemmän. Kymistämön kartoituksessa tekoälyosaaminen oli eniten puhuttaneista aiheista. Sen merkitystä painotettiin erityisesti osana digitaalisten teknologioiden hyödyntämistä.

”Näiltä osin ennakkoinnin syklin pitää olla tarpeeksi lyhyt. Tekoäly ja digitaalisuus muuttavat tapoja tehdä työtä niin vauhdilla.”

Teknisten taitojen ohella, se kattaa myös tekoälyn eettiset, yhteiskunnalliset ja liiketoiminnalliset ulottuvuudet. Parhaimmillaan tekoälyosaaminen edistää innovaatioita ja uudenlaisten liiketoimintamahdollisuuksien luomista.

KATI VILJAKAINEN

Koonti pohjautuu Kymistämö-hankkeen alkukartoitukseen ja asiantuntijahaastatteluihin 2023-2024

PUHEENAIHEITA MEILTÄ JA MUUALTA

”Tiettyssä yrityksessä toimimisen sijasta olisi tärkeämpää oppia taitoja, joiden avulla on helppo omaksumaa erilaisia työtehtäviä ihan missä yrityksessä tahansa. Näin yrityksestä toiseen, ja myös toimialalta toiseen, siirtyminen onnistuisi tulevaisuudessa helpommin.” *Matias Mäkiranta, Yle 20.5.2024*

”Maahanmuuton vetovoiman sijaan on tärkeä pohtia sitä, mikä on Suomen pitovoima maahanmuuttajien kannalta. Kysymys on siitä, miten eri alueilla pidetään huolta, että työ- ja koulutusperäiset maahanmuuttajat eivät valu pois Suomesta.” *Timo Aro, Kuntalehti, 1.1.2024*

”Tuoreen väitöstutkimuksen mukaan sukupuoli ohjaa lukiolaisten kiinnostusta eri aloja kohtaan edelleen vahvasti ja nuoret tarvitsisivat enemmän tietoa eri opiskelualoista tehdäkseen tietoisempia valintoja ja hyödyntääkseen omia vahvuuksiaan.” *Päivi Köngäs, Yle 6.11.2023*

”Jos nuorilla ei ole tulevaisuudenuskkoa, niin sehän jarruttaa vakiintumista ja perheen perustamista ja on tästä näkökulmasta iso yhteiskunnallinen kysymys.” *Akavan puheenjohtaja Maria Löfgren, Yle 1.9.2023*

”Erityisesti nuorten työttömyys on kasvanut koko Suomessa. Valtakunnallisesti alle 25-vuotiaiden työttömyys nousi vuoden aikana 20 prosenttia. Kaakkois-Suomessa alle 25-vuotiaiden työttömyys on noussut vuodessa peräti 23 prosenttia. Alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli Kaakkois-Suomessa huhtikuussa 1 592.” *Yle 4.6.2024*

TULEVAISUUTTA TEKEMÄSSÄ

KYSELY

KYMENLAAKSOLAISILLE

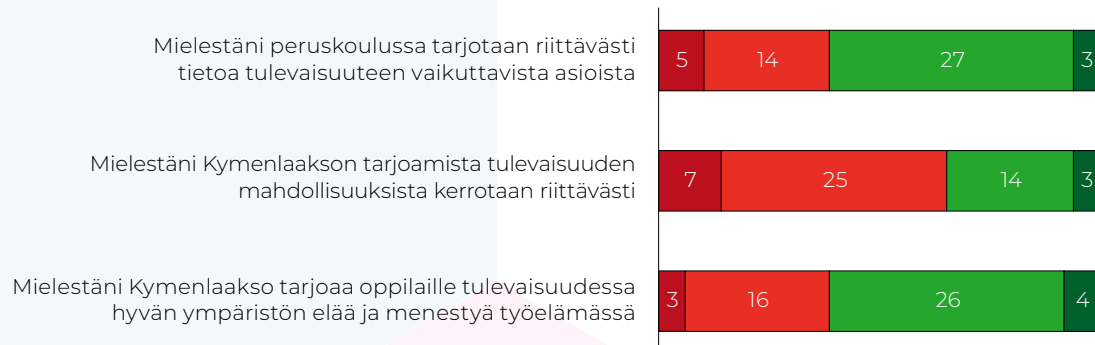
PERUSKOULUILLE

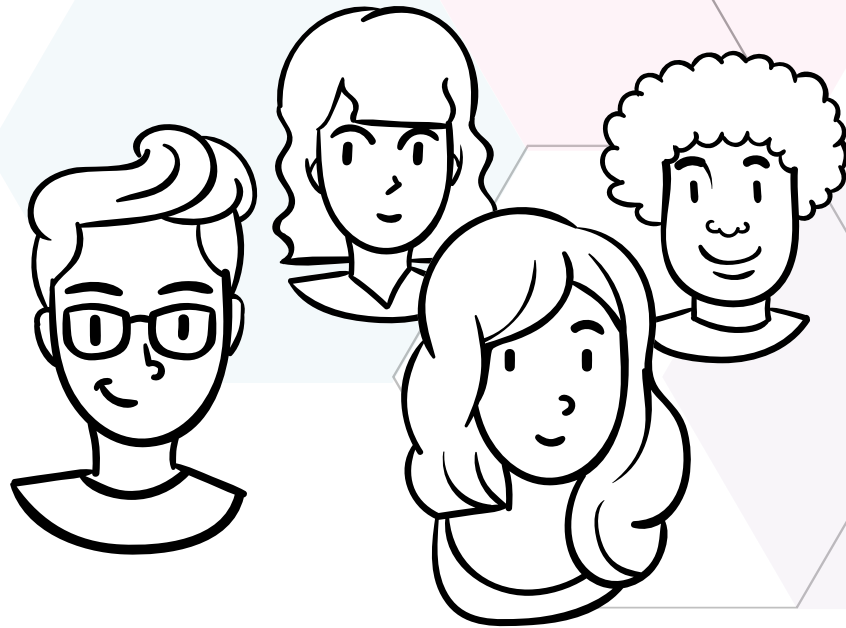
Kymenlaaksossa on mahdollista rakentaa hyvä elämä myös tulevaisuudessa, mutta maakunnan tarjoamista mahdollisuuksista on kerrottava enemmän koululaisille. Näin vastattiin Kymenlaakson peruskouluille osoitetussa kyselyssä tammi-helmikuun 2024 vaihteessa. Kyselyyn vastasi yhteensä 49 henkilöä, jotka edustivat sekä koulujen henkilökuntaa, kuntatoimijoita että huoltajia.

Kyselyyn vastanneet tunnistivat, että tulevaisuustietoa yleisesti on tarjolla, se pitäisi vain paketoida nuorille sopivaan muotoon. Erityisesti koulun henkilökunnan kommentteissa toivottiin, että Kymenlaaksosta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista kerrotaisiin enemmän. Kolme Kymenlaaksoon ja tulevaisuustietoon liittyvää väitettä vastausjakaumineen esitellään taulukossa 1.

Tulevaisuusaiheiden käsittelyn tärkeyttä osana peruskouluopetusta perusteltiin avoimissa vastauksissa esimerkiksi sillä, että vaikka peruskoulun tehtävä on valmistaa nuoria yhteiskunnan jäseniksi, ei varaa ole enää toisintaa olemassa olevaa. Nykytilaa ylläpitävien suojamuurien sijaan olisi avarrettava näkökulmia, keskusteltava arvoista ja autettava nuoria ymmärtämään, että jokaisen omilla valinnoilla on paitsi henkilökohtaisia myös yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Taulukko 1. Miten hyvin esitetyt väitteet vastaavat mielipidettäsi?

pikisuperstar / Freepik

Omia tietojaan vastaajat kartuttivat erityisesti medialähteistä, verkostoista, kirjallisuudesta sekä koulutautumalla. Osa vastaajista koki, että tietoa suorastaan ”tulvii”, mutta joukosta löytyi myös heitä, joita tieto ei ollut saavuttanut laisinkaan. Erityisesti Kymenlaaksoa koskevaa tietämystä kuvailtiin useissa vastauksissa heikoksi.

Vanhemmat uskoivat ulkopuolisiin asiantuntijoihin vielä koulun henkilökuntaakin useammin. Seuraavaksi eniten tietoa koettiin yleisesti olevan opettajilla (8/49 vastaajaa). Pelkästään yläkoululaisia edustavissa vastauksissa opot arvioidaan kuitenkin opettajia paremmiksi tietolähteiksi.

Kenen vastuulla on tulevaisuudesta kertominen?

Kuva 1. Kyselyn mukaan sekä huoltajien että opettajien tulisi kertoa oppilaalle tulevaisuudesta ja sen mukanaan tuomista muutoksista

Koulun ja kotien vuorovaikutus on keskeistä myös tulevaisuusaiheiden puitteissa. Koulu voi olla myös huoltajille arvokas tulevaisuustiedon lähde – ja päinvastoin. Kyselyssä sekä huoltajat (20/49) että opettajat (19/49) nähtiin lähes yhtä tärkeinä tulevaisuustiedon välittäjinä: juuri heidän tulisi kertoa tulevaisuuden muutoksista nuorille.

Kysyttäessä, kenellä on paras tieto tulevaisuudesta, Kymenlaaksolaiset vastaajat luottavat ulkopuolisiin asiantuntijoihin. Peräti 26/49 vastaajaa arvioi näin.

Helposti ymmärrettävää tietoa kaikkien saataville

Peruskouluille tehty tulevaisuusaiheinen kysely tuloksineen on tuonut esiin tarpeen tuottaa nuorten ja nuorten parissa työskentelevien näkökulmasta relevanttia tulevaisuustietoa. Sama teema on toistunut myös muissa keskusteluissa pitkin vuotta. Tarve on ollut alkusykäys paitsi tälle julkaisulle myös aiheen laajemmalle käsittelylle Kymenlaakson ennakoitiverkostossa. Sekä Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen koolle kutsuma Ennakointiryhmä että Kymenlaakson liiton kokoama Ennakointiryhmä ki ovat käsitelleet asiaa. Tavoitteena on löytää rahoitus ennakointi.kymenlaakso.fi -verkkosivun uudistamiselle siten, että jatkossa nuorten tulevaisuusteemoista olisi saatavissa oma tietokokonaisuus.

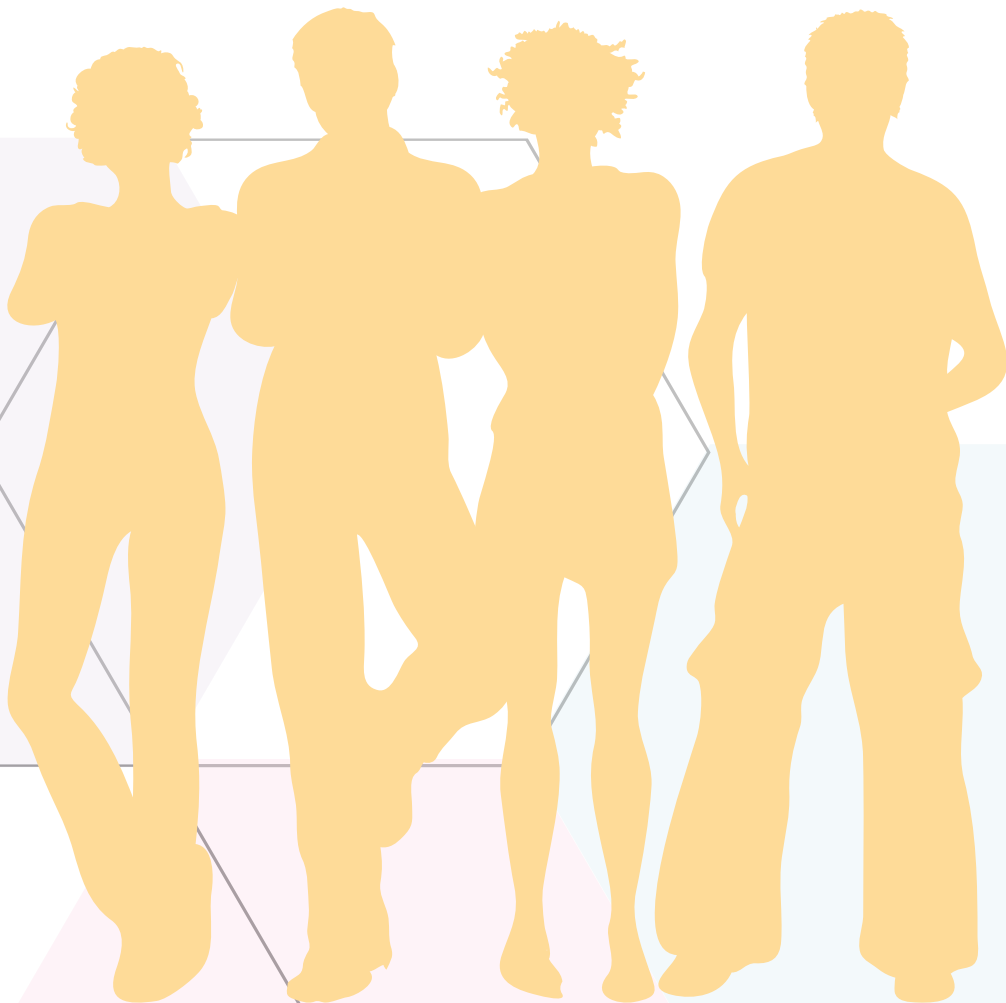
KATI VILJAKAINEN

Alkuperäinen, tuloksia laajemmin esittelevä artikkeli Tulevaisuutta tekemässä – kysely Kymenlaakson peruskouluille on julkaistu 27.2.2024 Xamk Read -verkkolehdessä.

auto liikunta mara-ala heppajuttuja
biologi kauneusala koripalloilija
kauneus psykologi AD kokki
musiikki hoitaja oikeustiede myyjä
eläinlääkäri lääkäri poliisi lasten
arkeologi armeija
vartija opettaja lähihoitaja
futis fysioterapeutti ensihoitaja koneistaja
baarimikko koripalloilija asianajaja

Sanapilvi nuorten haaveammateista (Viljakainen 2024). Marraskuussa 2023 Kouvolassa järjestetyillä KouAhead-messuilla eniten mainintoja saivat lääkärin ja opettajan ammatit. KouAhead-messut esittelivät oppilaitoksia ja tulevaisuuden valintoihin liittyviä muita toimijoita peruskoulunsa päättävälle oppilaille. Lue lisää tuloksista Xamk Read-verkkolehdestä 4.12.2023.

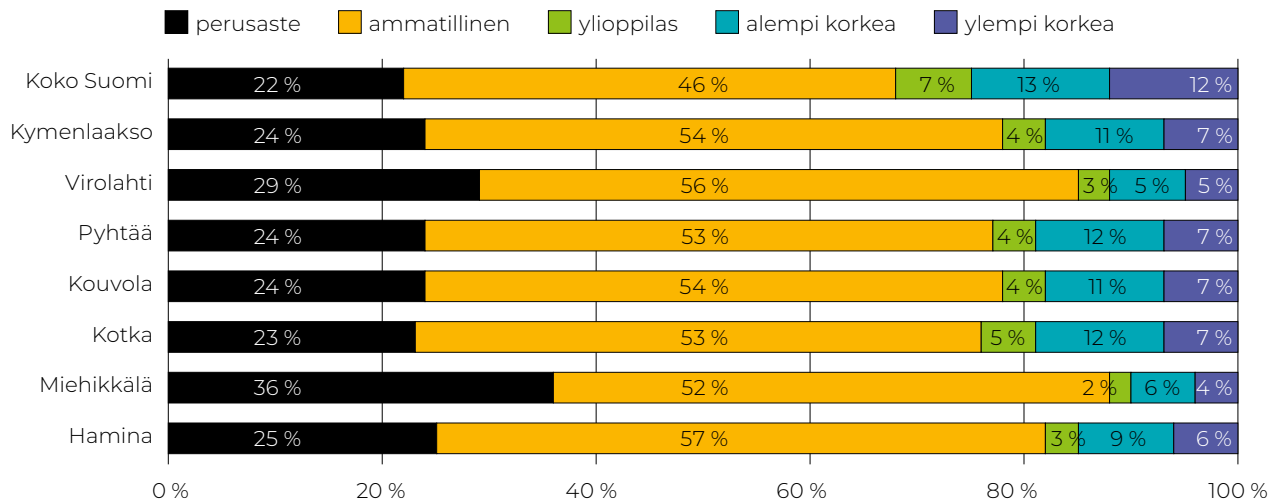

Taulukko 1. Koulutusaste Kymenlaaksossa

lähde: Ylen postinumero-kone

Kymenlaakson väestön koulutusaste on koko maata alhaisempi. Enemmistö on kuitenkin suorittanut jonkun perusasteen jälkeisen koulutuksen ja tutkinnon suorittaneiden osuus kasvaa vuosittain. Tutkintojen jakauma ker-

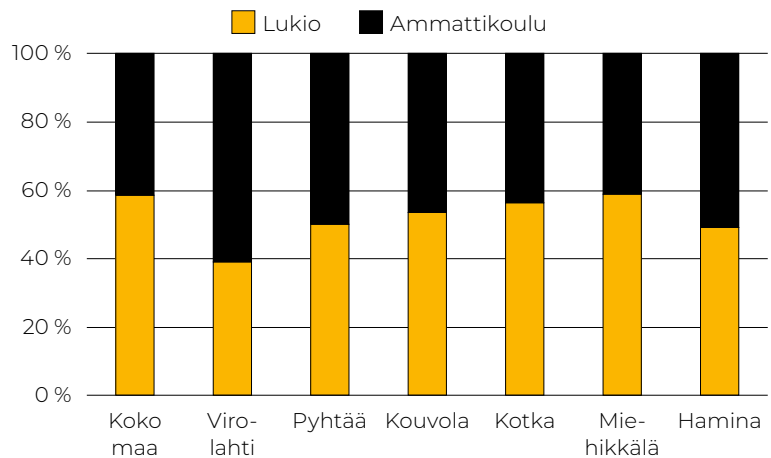
too paitsi työvoiman laadusta myös työvoiman kysynnästä. Maakunnassa on perinteisesti ollut kysyntää matalammin koulutetulle työvoimalle esimerkiksi prosessiteollisuudessa ja maataloudessa. (ks. ennakointi.kymenlaakso.fi).

Taulukko 2. Hakukohde / kunta

lähde: Ylen koulukone

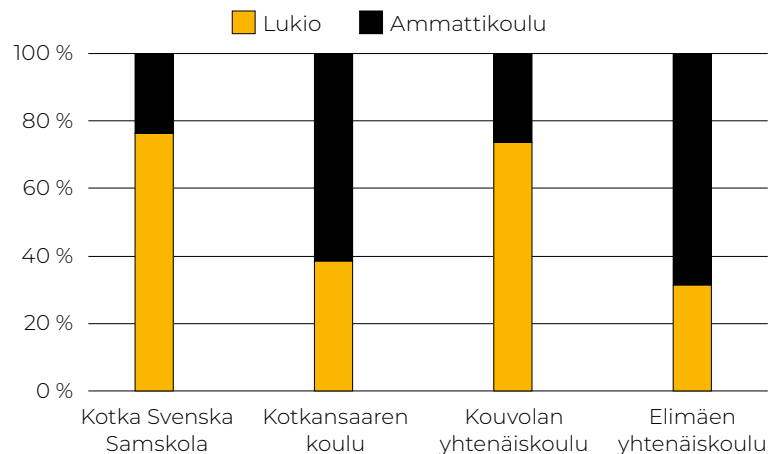
Ylen koulukoneesta poimittu data kertoo jossain määrin alueiden eriytymisestä myös maakunnan sisällä. Peruskoulun päättäneiden ensisijainen hakukohde on koko maassa useammin lukio kuin ammattikoulu. Kymenlaaksossa jäädyään tästä keskiarvosta ja esimerkiksi Virolahdella yli 60% hakeutuu ensisijaisesti ammattikouluun.

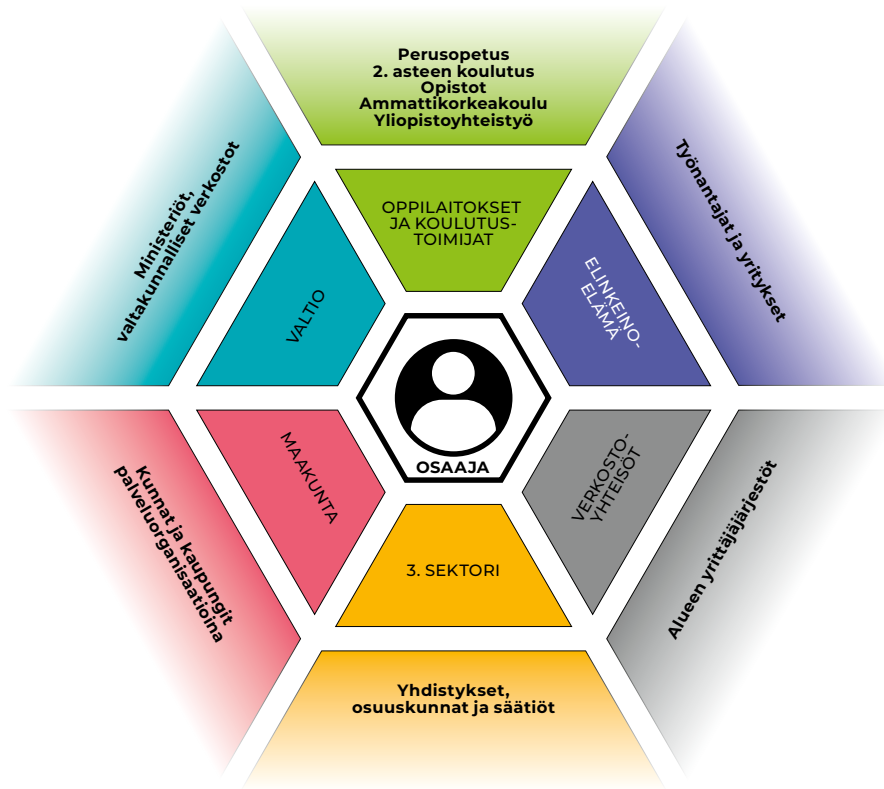
Taulukko 3. Hakukohde / koulu

lähde: Ylen koulukone

Eroja on myös kaupunkien sisällä. Seuraavassa taulukossa on esimerkkejä koulukohdaisista eroista. Kotka Svenska Samskolasta ja Kouvolan yhtenäiskoulusta haetaan laajasti lukioon, kun Kotkansaaren koulusta ja Elimäen yhtenäiskoulusta suunnataan useammin amikseen.

TOIMIJAT KARTALLA OSAAMINEN, KOULUTUS JA TYÖLLISYYS

Sidosryhmäkarttaan on koottuna keskeiset toimijat, jotka ovat mukana tarvittavan osaamisen ja koulutuksen varmistamisessa Kymenlaaksossa. Nämä toimijat vaikuttavat maakunnan elinvoimaisuuteen, työllisyyteen ja pito- ja vetovoimaan sekä välillisesti että suoraan. Heillä on myös suuri merkitys maakunnan kehystoimiin: osapuolia yhdistävät tekijät voivat tukea yhteisen jaetun vision rakentamista ja strategisten toimenpiteiden suunnittelussa.

Sidosryhmäkarttaan koostettuja toimijoita yhdistäviksi tekijöiksi ja teemoiksi laajan data-analyysin myötä nousi erityisesti:

- ennakoiva kehittämisote
- rooli veto- ja pitovoimatyössä
- työ- ja osaajamarkkinan kehittäminen
- ennaltaehkäisevä kehittämisote
- erilaiset hankkeistetut tutkimus- ja kehittämistoimet.

”Sidosryhmäkartta tukee kokonais kuvan hahmottamista. Samalla se auttaa löytämään ja kutsumaan yhä uusia sidosryhmiä mukaan ratkaisemaan aktiivisesti osaajatarvehaastetta.”

Enni Jaatinen, Kymistämö – osaajatarpeen kokonaiskuva Kymenlaaksossa -hankkeen TKI-asiantuntija

ENNI JAATINEN

Alkuperäinen artikkeli on julkaistu Xamk Read -verkkolehdessä 27.5.2024 otsikolla Osaajatarveilmion sidosryhmät kartalle palvelumuotoillen.

KYMENLAAKSON ALUEEN TYÖLLISTÄVÄT TOIMIJAT

Viimeisimmän tiedon mukaan Kymenlaaksossa on yrityksiä lähes 10 000 ja yritysten toimipaikkoja noin 11 500.

Kymenlaakson 2022-2025 maakuntaohjelma pitää sisälleen älykkään erikoistumisen strategian (ÄES). ÄES-kärjet jakautuvat **Bio- ja kiertotalouden, logistiikan ja digitalouden** aloihin.

Huhtikuussa 2024 työllistävimpiä toimialoja tarkasteltaessa, painotus maakunnassa on terveys- ja sosiaalipalveluiden, teollisuuden, ja tukku- ja vähittäiskaupan aloilla.

Kotkan

yritykset ja toimijat, joilla eniten henkilöstöä

Yritys	Työntekijöitä
Steveco Oy	611
Sulzer Pumps Finland Oy	447
Kymen HVA:n tuki- ja kiinteistöpalvelut Oy	422

Pyhtään

yritykset ja toimijat, joilla eniten henkilöstöä

Yritys	Työntekijöitä
Nuorten Väylä Oy	39
Kaakon Hoiva Oy	30
Kolmikulman Pikaruoka Oy	17
Yläräkköla Logistics Oy	17

Virolahden

yritykset ja toimijat, joilla eniten henkilöstöä

Yritys	Työntekijöitä
Vaalimaan Kauppakartano Oy	85
Harjun Oppimiskeskus	43
Rengasduo Oy	35

Kouvolan

yritykset ja toimijat, joilla eniten henkilöstöä

Yritys	Työntekijöitä
Lumon Suomi	427
Kouvolan Ammattiopisto Oy Eduko	313
Lumon Oy	270

Haminan

yritykset ja toimijat, joilla eniten henkilöstöä

Yritys	Työntekijöitä
Esperi Hoivakoti Kolmisointu	101
Evonik Silica Finland Oy	101
Tuikie Finland Oy	99

Miehikkälän

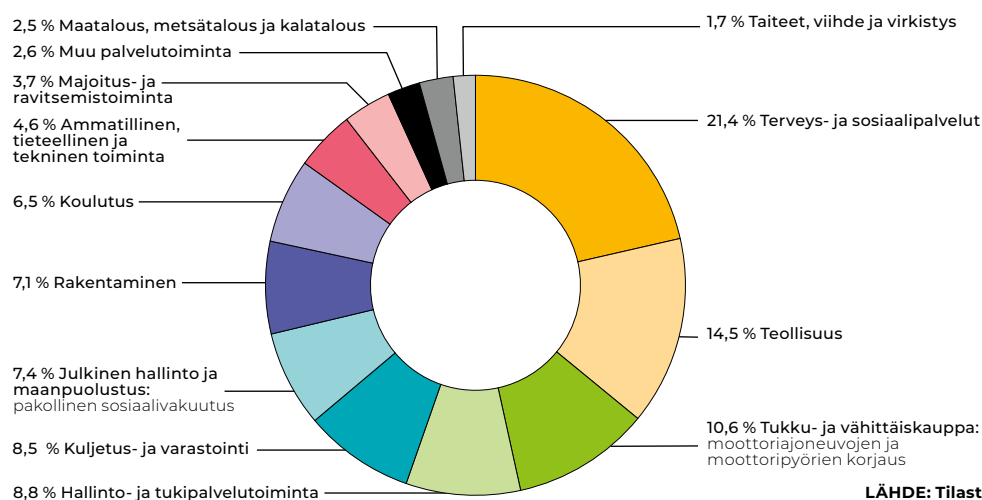
yritykset ja toimijat, joilla eniten henkilöstöä

Yritys	Työntekijöitä
Vuorelan liikenne	25
Panu Building Oy	11
Veljekset Takala Oy	7

LÄHDE: Finder 4/2024

Tieto työntekijöiden määrästä perustuu Fonectan tiedossa olevan viimeisimmän tilikauden tilinpäätöstietoihin

Työpaikat toimialoittain

LÄHDE: Tilastokeskus 1/2024

KYMENLAAKSO ENNAKOI TOIMIALAT JA TYÖLLISYYS

Kaakkois-Suomessa on jo neljän vuoden ajan kartoitettu eri toimialojen näkymiä. Toimialakartoitukset toteutetaan yrityshaastatteluina, joissa haastateltavilta kysytään ajatuksia heidän organisaatioidensa osaamis- ja rekrytointitarpeista, erilaisten ilmiöiden vaikutuksista alaan sekä toimialan ja yrityksen nykytila- ja tulevaisuusnäkymistä. Tuloksena saadaan monipuolista ennakoitietoa toimialan tilanteesta ja tulevaisuudesta alueella. Materiaaleja voi käyttää esimerkiksi ammatinvalinnanohjauksen tai urasuunnittelun tukena.

Toimialakartoitusten tulokset löytyvät Kymenlaakso-ennakoi -nettisivujen toimialaosiosta. Sivulla on myös laajempaa toimialoittaista tietoa Kymenlaakson näkymistä, aloihin vaikuttavista trendeistä ja signaaleista sekä kullakin

toimialalla tulevaisuudessa korostuvista osaamisalueista. Tässä alla esimerkkejä sosiaali- ja terveysalan toimialakartoitusraportin sisällöistä. Täydellinen sote-raportti ja muut kartoitetut toimialat löytyvät verkkosivulta.

EDLA INKILÄ

Ennakointiasiantuntija,
Kaakkois-Suomen ELY-keskus

<https://ennakointi.kymenlaakso.fi/toimialat>

ESIMERKKI: SOSIAALI- JA TERVEYSALAN TOIMIALAKARTOITUSRAPORTTI 2023

Sote-alalla on pulaa ja kysyntää moneen alan ammattiin ja tämän vuoksi alan avoimia työpaikkoja on paljon. Kaakkois-Suomessa pulaa on erityisesti lähi- ja sairaanhoitajista, mutta myös ammattitehtäviin, joihin Kaakossa ei ole koulutusta tarjolla, esim. lääkärit, erikoislääkärit, psykologit ja sosiaalityön erityisasiantuntijat. 70 % haastatelluista yrityksistä ennakoi henkilöstömääränsä kasvavan seuraavien kolmen vuoden aikana. Kasvutavoitteet olivat yleisiä sekä pienemmissä että suuremmissa yrityksissä.

Sote-alan ammattialakohtaiset osaamistarpeet:

- Aggressiivisten, haastavasti käyttäytyvien asiakkaiden kohtaamistaidot
- Erilaisuuden kohtaamistaidot
- Lastensuojeluosaaminen
- Saattohoito
- Haavanhoidon perustaidot
- Päihdehoitotyö
- Lääkehoitotaidot
- Lääkkeenmääräys
- Dementiahoitotyö
- Sosiaaliturvajärjestelmän tuntemus
- Johtamisosaaminen
- Talousosaaminen

Lisäksi koulutustarpeiden pohjalta nousi esiin seuraavia yleisiä työelämäosaamisia:

- Digitaidot
- Yleiset työelämän turvallisuustaidot (ensiapu, alkusammutus)
- Muutoksen ja epävarmuuden sietokyky
- Kielitaito

KYMENLAAKSO TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ VAHVUUKSIA JA MAHDOLLISUUKSIA

”Kymenlaakson kuntia yhdistäviä tekijöitä on kartoitettu, etsimällä samanaikaisesti kuntien vahvuuksia, kuin myös mahdollisuuksia. Kymenlaakson satamat ja meri, maa- ja metsätalous, tulevaisuuden ilmailun kehittäminen, vihreään siirtymään ja puhtaaseen ilmaan panostaminen ovat maakunnan supervahvuuksia.”

*Minna Malja ja Paula Rissanen,
Kymenlaakson korkeakoulu yhdistys ry*

KUNNAN	TÄRKEIN PANOSTUS	MAHDOLLISUUS	VOI HYÖDYNTÄÄ ENEMMÄN
Kouvola	Yhteydet, lapset	Logistiikka, luonto, yritykset	Maatalous
Kotka	Väylä, satama	Meri, tapahtumat	TKI
Hamina	Tapahtumat, satama	Tontit	Meri
Pyhtää	Ilmailiikenne, terveys, lapset, meri, yritykset		
Miehikkälä	Lapset, yhteishenki	Kiertotalous	Salpalinja, matkailu
Virolahti	Lapset	Rantayleiskaava	Meri

Verkojulkaisu

Malja, Minna & Rissanen, Paula (2024) Kymenlaakson tekijät — meri – maa – ilma.
Kouvola: Kymenlaakson korkeakoulu yhdistys ry.

Konsepti, teksti ja toimitustyö, kuvitus ja taitto: tekijät. Verkojulkaisu on tuotettu osana Kymenlaakson liiton rahoittamaa Kymenlaakson korkeakoulu yhdistyksen strategian toteuttaminen -AKKE-hanketta sekä osin Kymenlaakson kuntien rahoituksella.

<https://www.kymenlaaksonkorkeakoulu yhdistys.fi/hankkeet>

KYMENLAAKSO YHTEISTYÖSSÄ MUKANA ITÄISEN SUOMEN KEHITTÄMISVISIOSSA

Miten voidaan parantaa yritysten toimintaedellytyksiä ja vahvistaa osaavan työvoiman saatavuutta? Miten löydetään vanhat vahvuudet uudessa tilanteessa ja yhdistetään perinteiseen osaamiseen uutta osaamista?

Itäisen Suomen kehittämisvisio painottaa erityisesti korkeakoulu- ja yliopistokentän sekä TKI-toimijoiden vahvistamisen ja vaikuttavuuden tärkeyttä.

Kehittämisvisio kattaa kahdeksan maakuntaa: Kymenlaakso, Etelä-Karjala, Etelä-Savo, Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala, Kainuu sekä Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin itäiset osat. Yhteistyötahot: elinkeinoelämä, kaupungit ja alueet, korkeakoulut ja tutkimuslaitokset sekä Suomen valtio.

Itäisen Suomen toimenpideohjelmat julkaistaan 2024 lopussa

Pääministeri asetti Pohjoisen ja Itäisen Suomen ohjelmien valmistelutyöryhmät ja neuvottelukunnat 3/2024. Niiden tehtävänä on laatia ehdotukset alueidensa toimenpideohjelmiksi 12/2024 mennessä.

Itäisen Suomen tunnistetut vahvuusalat Metsäteollisuus, bio- ja kiertotalous, logistiikka, energiateknologia, elintarvikeala, hyvinvointiteknologia ja matkailu.

Kehittämiskohteita

Uudistuva ja kestävä teollisuus, palvelualat ja niihin liittyvät innovatiiviset ja kestävät investoinnit, logistiikka, tutkimus- ja innovaatiotoiminnan ja kasvuyrittäjyyden kehittäminen, kestävä luontomatkailu ja alueiden rikkaan kulttuurin hyödyntäminen.

MINNA MALJA

Kymenlaakson korkeakouluyhdistys ry

Tutustu Itäisen Suomen visioon kokonaisuudessaan Valtioneuvoston julkaisussa Itäinen Suomi – uusi suunta. Visio ja teot.

Visio

1. Elinkeinoelämän ja osaamisen kehittäminen houkuttelevat investointeja.
2. Koulutus ja TKI-toiminta houkuttelevat osaajia ja opiskelijoita.
3. Turvallisuudesta ja omavaraisuudesta huolehtimisen tavoitteina ovat vakaa ja ennakoitava toimintaympäristö sekä sujuva arki.
4. Saavutettavuus on kehittämisen ja arjen sujuvuuden ehto.
5. Syntyy uusia työkaluja ja toimintamalleja, joilla itäinen Suomi kehittyy ja kehittää samalla koko Suomea.

Idän geopoliittinen merkitys: portinvartija itään

Hallitus on tunnistanut Itäisen Suomen ohjelman merkityksen itse aluetta laajempänä strategisena EU-tasoisena kysymyksenä. Itäisen Suomen elinvoimaisuuden vahvistaminen on keskeinen tekijä koko EU:n Venäjän vastaiseen ulkorajaan liittyvissä kysymyksissä.

Kansainvälinen ulottuvuus

Kansallisten ratkaisujen lisäksi tarvitaan aktiivista EU-vaihtamista ja yhteisiä EU-tasoisia ratkaisuja. Tarvitaan myös yhteistyötä Pohjoismaiden ja NATO:n kanssa.

NUORTEN KYMENLAAKSO –
TULEVAISUUSTIEDOSTA TOIMINTAAN

TULEVAISUUS- VERSTAS 2024

KYMENLAAKSO
Ennakoi

Euroopan unionin
osarahoittama

Tulevaisuuden
työmarkkinat

KYMEN
LAAKSON
LIITTO

XAMK

Luova talous

KYMENLAAKSON
KAUPPAKAMARI

eduko
Kouvolan Ammattopisto

EKAMI
TEKNOLOGIAN TEEMÄÄ

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

TE-palvelut
All-services / TE services

KOUVOLA

SI/
VIS/
TYS

Sivistystyksen teemavuosi
Temååret för Bildning
The Year of Sivistys

TULEVAISUUSVERSTAAN TULOKSIA TULEVAISUUSTIEDOSTA TOIMINTAAN

Kymenlaakson ennakkoinnin päätapahtuma, Kymenlaakson tulevaisuusverstaas, järjestettiin jo seitsemännen kerran 23.4.2024 Kouvolassa. Vuosittain järjestettävän tapahtuman teemat vaihtelevat toimintaympäristön muutosten ja haasteiden mukaan. Aiemmin on esimerkiksi kerätty heikkoja signaaleja tai visioitu maakunnan tulevaisuutta kestävä kehityksen viitekehyksen avulla.

Vuonna 2024 tartuttiin erityisesti nuorten tulevaisuutta koskeviin aiheisiin. Työskentelyssä korostui nuorille pitovoimaisen Kymenlaakson näkökulma. Tässä työllistymisellä on merkittävä rooli. Aihe on erittäin ajankohdainen TE24- uudistusten vuoksi. Työllisyyspalvelujen järjestäytyminen uudelleen vaikuttaa luonnollisesti myös nuoriin.

Haasteita on muitakin. Kymenlaaksossa väestö vanhenee ja lasten ja nuorten määrä on laskussa: huoltosuhde heikenee koko ajan. Rakennemuutos on hävittänyt monia perinteisiä työpaikkoja ja yhä useampi suuntaa työn tai opintojen perässä muualle. Maakunnassa nuorisotyöttömyys on ollut kasvussa myös suhdanteiden heiketessä.

Kymenlaaksossa on kuitenkin kova tahtotila kehittää ja edistää asioita kohti parempaa. Siksi tässäkin tulevaisuusverstaassa tavoitteena oli käsitellä nuoriin liittyviä teemoja kokonaisuutena ja pyrkiä yhdessä ideoimaan ratkaisuja, jotka kantavat tästä tulevaisuuteen.

Tulevaisuusverstaas- tapahtumaa Kymistämön ohella järjestänyt Tulevaisuuden työmarkkinat -koordinaatiohanke toi paikalle oman tiedolla johtamisen asiantuntijansa. Joonas Karhinen viritti verstaan osallistajat pohtimaan

nuorten työllisyyttä ja osaajatarvetta eri tilastojen avulla. Karhinen korosti erityisesti kohtaantohaasteiden purkamista työvoiman kysyntään ja tarjontaan vaikuttamalla.

Mielenkiintoisia lähteitä aiheeseen liittyen:

www.tyomarkkinatori.fi

Työvoiman saatavuus ja kohtaanto -raportilla voit tutustua eri toimialojen ja ammattien työmarkkinatilanteen kehitykseen maakuntatasolla.

www.osaamistarvekompassi.fi

Sivusto tarjoaa ajantasaista tietoa tulevaisuudessa tarvittavista osaamisista.

VIRITTÄYDY VIDEOIDEN AVULLA

Nuorten Kymenlaakso - tulevaisuustiedosta toimintaan -tapahtumassa julkaistiin nuorten tulevaisuutta koskevia teemoja käsittelevä video. Video sopii myös muiden tilaisuuksien tai keskustelujen pohjustamiseen. Hyödynnä tarpeittesi mukaan!

Vuoden 2024 Kymenlaakson tulevaisuusverstaan tulosten pääkohdista on tehty oma video. Klikkaa QR-koodia ja katso verstaskooste.

Tulevaisuustietoa työstettiin ryhmissä

Tulevaisuusverstaassa työskentely jakaantui kahteen osaan, joista ensimmäisessä muodostettiin tulevaisuuskuva ja toisessa ideoitiin nuorten työllisyyttä tukevia ratkaisuja.

Tulevaisuuskuvan muodostaminen aloitettiin listaamalla nuorten työllisyyteen vaikuttavia ilmiöitä ja heikkoja signaaleja. Eniten osallistujia puhuttivat nuorten mielen-terveyden haasteet. Myös esimerkiksi koulutuksen muutoksesta, työn merkityksellisyydestä, digitalisaatiosta ja tekoälystä sekä diversiteetistä ja inklusiosta keskusteltiin. Tarkempi listaus sivuilla 20–21.

Seuraavaksi ryhmät miettivät kokoamiensa ilmiöiden ja heikkojen signaalien vaikutuksia nuorten työllisyyteen tulevaisuudessa sekä kartoittivat keskeisimmät mahdollisuudet ja haasteet. Tehtävän toisessa osassa ideoitiin ratkaisuja muodostetun tulevaisuuskuvan pohjalta. Ideat järjestettiin nelikenttään niiden vaatiman työmäärän ja vaikuttavuuden mukaan. Molempien tehtävien vastaukset löytyvät julkaisun liitteistä 1–4.

Verstastulokset kertovat sekä huolista että toivosta

Keskeisimmät vuoden 2024 tulevaisuusverstaan tulokset toistavat huolta nuorten mielen-terveyden haasteista ja tulevaisuususkon puutteesta. Työelämä saattaa näyttäytyä nuorille liian haastavana, eikä epärealistisiin odotuksiin pystytä vastaamaan alueella – ei ehkä muuallakaan. Edessä on suuria muutoksia, joiden ratkaisemiseen tarvitaan kaikkia. Rahoitusten leikkaukset ja painopisteiden muutokset vaikuttavat niin kulutukseen kuin nuorille ja heitä työllistävälle tarjottuun tukeen sekä ohjaukseen.

Aktiivisten kehittäjien ja julkisen hallinnon lakisääteisten tehtävien ohessa myös nuoria palkkaavien yritysten olisi syytä olla yhä suuremmalla joukolla mukana keskustelussa.

Valopilkkujakin on: nuoret ovat kautta aikojen haastaneet olemassa olevaa. Tähän uudistavaan voimaan on syytä uskoa nytkin. Avoimuus erilaisuudelle on yhä voimissaan, vaikka osin mielipiteet ovat polarisoituneet. Yhteisöllisyys ja merkityksellinen työ edistävät hyvinvointia.

TULEVAISUUSKUVA = Kuvaus mahdollisesta tulevaisuudesta. Tulevaisuuskuvien avulla hahmotetaan ja havainnollistetaan erilaisia tulevaisuuden mahdollisuuksia.

Lähde: Sitran tulevaisuussanasto

HEIKKO SIGNAALI = Merkki nousevasta asiasta tai ensioire mahdollisesta muutoksesta, joka saattaa olla tulevaisuudessa merkittävä.

Lähde: Sitran tulevaisuussanasto

Kuluttamisen muutos ja kestävä kehitys tukevat aatteet luovat myös uusia työpaikkoja. Ansaintamallien monipuolistuessa yhä useampi voi löytää juuri itselleen sopivan, joustavan tavan työllistyä. Eläköityminen avaa nuorille uusia työpaikkoja.

Oppilaitoksissa on herätty yhä tiiviimpään yhteistyöhön työpaikkojen kanssa – näin taidot ja osaaminen korostuvat tutkintojen sijaan. Uskoa riittää, että pian myös laki ja rahoitukset tukevat kokonaisuutta entistä joustavammin.

Tulevaisuusverstaan tuloksia on analysoitu tarkemmin tulevaisuuskommentaattorien artikkeleissa ja julkaisun loppusanoissa.

KATI VILJAKAINEN

Kymistä-mö-hankkeen projektipäällikkö

TULEVAISUUSVERSTAAN TULOKSIA

ILMIÖT JA HEIKOT

SIGNAALIT

Mielenterveyden haasteet

Nuorten jaksaminen ja motivaatio ovat koetuksella. Pahimmillaan tämä johtaa näköalattomuuteen, jossa välinpitämätön asenne elämään ja sitoutumishaluttomuus estävät kouluttautumista ja työllistymistä. Omia tunteita voi olla vaikea tunnistaa tai sanoittaa – haasteet kasaantuvat. Oppimisvaikeudet lisääntyvät erityisesti Kymenlaaksossa. Voimattomuuden vastakohtana myös ylisuorittaminen voi lisätä ahdistusta. Mielenterveyden haasteet näkyvät myös kyvyttömyydessä hakea töitä, vaikka edellytyksiä itse työntekemiseen olisikin.

Työn merkityksellisyys

Odotukset työelämälle voivat olla epärealistisia. Kärsimättömyys näkyy urapolun ensiaskeleiden arvostuksen puutteena. Unelmatyö-ajattelu antaa yksipuolisen kuvan työn teon arjesta. Työn on myös joustettava aiempaa enemmän, raha ei aina ratkaise ja työltä haetaan myös arvojen mukaista sisältöä ja merkityksellisyyttä. Nuoret tekevät suuriakin päätöksiä kaveriporukan ja sosiaalisen median mallien pohjalta. Työelämässä quiet quitting ilmiö kasvaa.

Vihreä siirtymä

Luonnon kantokyvyn heikkeneminen vaikuttaa myös nuorten arkeen. Vihreä siirtymä ja kiertotalous näkyvät niin koulutussisällöissä kuin työtehtävissäkin.

Toimintaympäristön muutos

Käsitys siitä, mikä on normaalia, on kadonnut. Asiat normalisoituvat – hyvässä ja huonossa – tabujen rikkoutuessa. Media vääristää osaltaan mielikuvia. Perusasiat kuitenkin pysyvät, nuoret arvostavat hyvää asumista ja ympäristöä, vaikka globaaliliikkuvuus lisääntyy. Rakennemuutos muuttaa Kymenlaaksoa toimintaympäristönä, perinteiset lähipiirit voivat kadota ja vanhemmuus on kriisissä.

Digitaalisuus ja tekoäly

Viestintätavat ovat murroksessa: nuoret eivät hallitse puhelimitse tai sähköpostitse asiointia. Työnhakuun liittyvät videohaastattelut voivat tarjota liikaa painetta, muuttuvat työnhaun prosessit vaativat digiosaamista ja valmistautumista.

Vaikka puhutaan diginatiiveista, on sometaidot osaavilla nuorilla tietoteknisissä taidoissa puutetta. Tekniset taidot voivat rapautua, keskittymiskyky herpaantuu ja tieto pirstaloituu – digiosaaminen vaatii tarkempaa määrittelyä ja toimia. Myös ansaintalogiikat muuttuvat alustatalouden ja keikkatyön myötä. Vastavoimana nostalgia nostaa de-digitalisaation aatetta. Lisää muutoksia on luvassa, kun tekoäly jatkaa kehittymistään. Jääkö ihmisille lopulta kuitenkin rutiinityöt tekoälyn luodessa uutta?

Asiantuntijuuden muutos

Asiantuntijuus on tyypillisesti moniosaajuutta, jossa työelämän monimuotoisuus ja työskentely eri ympäristöissä sekä moniammatillisuus ja -roolisuus synnyttävät useiden eri ammattien jatkumon – yksi koulutus ei kata koko työuraa. Toisaalta asiantuntijuutta voi olla entistä vaikeampi osoittaa ja määritellä ja alamielikuvat ovat murroksessa.

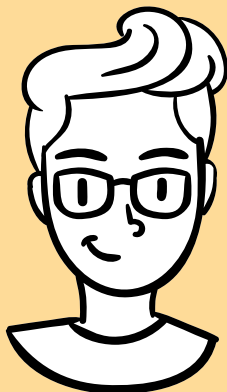
Diversiteetti ja inklusio

Ylisukupolvisten roolimallien muuttaminen on mahdollisuus luoda jotain uutta. Töiden sisällöt ja työtiimit monimuotoistuvat. Myös työskentely erilaisissa ympäristöissä mahdollistuu.

Koulutuksen murros

Toimintaympäristön muuttuvat vaatimukset ja osaamistarpeet korostavat elinikäisen oppimisen tarvetta, mutta silti isoja valintoja on tehtävä jo nuorena: rahoituksen muuttuessa paineet onnistua kerralla kasvavat. Vanhemmuus ja yhteisöllisyys ovat muutoksessa. Kasvatustehtävää koetellaan ja sen koetaan siirtyneen oppilaitoksiin. Samaan aikaan koulutuksen laatua arvostellaan. Puutteet näkyvät työelämätaidoissa, tunneälyssä, kielitaidossa ja vuorovaikutuksessa. Osaamisella on suora vaikutus työllistymiseen. Ohjauksen merkitys kasvaa ja ylisukupolvisuuden kierre jatkuu.

KATI VILJAKAINEN

“Ennakoimattomat muutokset ja vastuu oman polun löytämisestä ovat lisääntyneet. Riski on, että epävarmuuden ja pessimismin takia odotukset elämästä laskevat. Onneksi suurin osa pystyy sopeutumaan muutoksiin nopeasti.”

Kommentti Kymenlaakso 2050 – nuorten ääni -videolta.

TULEVAISUUSVERSTAAN OSALLISTUJA: JORI REIJULA, Momentum-hanke

Pääsin Momentum-hankkeen edustajana mukaan tapahtumaan. Keskustelimme lähitulevaisuuden megatrendeistä ja ilmiöistä, jotka vaikuttavat Kymenlaakson nuorten työllistymiseen. Lisäksi ideoimme, miten voimme edesauttaa nuorten työllistymistä mahdollisimman vaikuttavasti.

Ryhmämme koki, että merkittäviä ja siten huomioitavia ilmiöitä nuorten työllistymiseen liittyen ovat mm:

- tekoäly ja digitaalisuus
- elämän mittainen jatkuva oppiminen, ja
- merkityksellinen työ.

Ideoita, joilla näimme vaikuttavuutta nuorten työllistymisessä olivat mm:

- tekoälyn hyödyntäminen osaamisen tunnistamisessa ja osaajien löytämisessä (mm. piilotyöpaikat)
- virtuaaliset ympäristöt nuorten työnhakua helpottamaan
- avatar-pohjainen virtuaalinen kohtauttaminen työnantajien ja nuorten työnhakijoiden kesken
- kohdistetumpaa osaamisen kehittämistä yritysten tarpeisiin
- lisätään tulevaisuusoskoa nuorten keskuudessa - Kymenlaaksossa on mahdollista työllistyä ja elää hyvää elämää. Me kaikki voimme ottaa vastuuta siitä, miten puhumme ja haastaa myös muita myönteiseen puheeseen/retoriikkaan työllistymiseen liittyen.

Oli etuoikeus päästä mukaan miettimään, miten voimme edistää Kymenlaakson työllisyystilannetta. Momentum-hankkeessa luonnollisesti jatkamme myös tätä työtä parhaamme mukaan!

JORI REIJULA

Momentum - moninaistuvat urapolut -projekti, projektipäällikkö

TULEVAISUUSVERSTAAN OSALLISTUJA: RITVA KAIKKONEN, Kaakkois-Suomen ELY-keskus

Nostoja ja huomioita Kymenlaakson tulevaisuusverstaan 2024 tuloksista:

1. Ilmiöt ja heikot signaalit: Verstaan tulokset korostavat ohjauksen merkitystä. Tukea tarvitaan opiskelussa ja elämässä kaiken kaikkiaan.
2. Keskeiset mahdollisuudet: Nuoret itse. Nuoret ovat osaavia ja kukin oman elämänsä tähtiä ja yhteiskunnan tähtiä. Positiivista ihmiskäsitystä kannattaa nostaa ja jakaa.
3. Vaikutukset työllistymiseen: Viiden tähden arvoiset elementit: OHJAUS, OSAAMINEN ja TERVEYS. Työnhaku, koulutus ja työ. Positiivinen ihmiskäsitys, nuorten arvostaminen ja laadukas perehdyttäminen työhön kuvaavat laadukasta työnantajabrändiä. Nuoret valitsevat oman alansa ja työpaikkansa, missä viihtyvät hyvin.
4. Keskeiset mahdollisuudet: Nuoret itse, koulutusmahdollisuudet ja uudistuva työelämä.
5. Keskeiset haasteet: Ohjaus ja tuki nuorille. Täytyy muistaa, että tulevaisuus on nuorissa, minkä vuoksi nuorille tarvitaan mahdollisuuksia vaikuttaa päätöksentekoon yhteiskunnassa.

Vaikuttavuutta saadaan lisää hyviä käytäntöjä jakamalla, myös ylläalueellisesti!

RITVA KAIKKONEN

Kehittämispäällikkö, Kaakkois-Suomen ELY-keskus

NUORTEN KYMENLAAKSO – TULEVAISUUSTIEDOSTA TOIMINTAAN **KYMENLAAKSON TULEVAISUUSVERSTAS 2024 -TULOSTEN KOMMENTOINTI**

Tulevaisuuskommenttaattorit:

MARIKA LEHTONEN:

Kolme skenaariota nuorten tulevaisuudesta Kymenlaaksossa

ANTTI RANTANIVA:

Muuttuva tulevaisuus tuo mahdollisuuksia ja haasteita

VALTTERI MÄYRÄLÄ:

Kysy ja kuuntele. Nuorten näkemykset tärkeitä päätöksenteossa.

ESSI AHLROTH:

Kolme näkökulmaa nuorten työelämään kiinnittymiseen: liikkuvuus, sujuvuus ja syrjäytyminen

Tulevaisuuskommentaattori
MARIKA LEHTONEN

YTM, AmO
Kehittämispäällikkö, Eezy Työllisyyspalvelut

KOLME SKENAARIOTA NUORTEN TULEVAISUUDESTA KYMENLAAKSOSSA

Johdanto

Huhtikuussa 2024 toteutetussa Tulevaisuusverstaassa työskenneltiin nuorille pitovoimaisen Kymenlaakson parissa. Työpajan ensimmäisessä osiossa keskityttiin tulevaisuuskuvan rakentamiseen koostamalla verstaan osallistujien havaintoja nuoriin vaikuttavista ilmiöistä, niiden vaikutuksista työllistymiseen sekä keskeisimmistä haasteista ja mahdollisuuksista.

Koottu aineisto antaa paljon informaatiota, jota voi hyödyntää ja jatkojalostaa eri tavoin. Itse päädyin käsittelemään aineistoa skenaariotyöskentelyn menetelmin. Skenaariotyöskentely on hyvin yleinen menetelmä tulevaisuudentutkimuksen kentässä. Skenaarioajattelu pitää sisällään näkökulman, jossa tulevaisuutta ei nähdä yhtenä valmiiksi määriteltynä todellisuutena vaan usean erilai-

sen vaihtoehtoisen tulevaisuudentilan mahdollisuutena (ks. esim. Rubin 2012). Puhutaan monista mahdollisista tulevaisuuksista. Tällä näkökulmalla haluan myös tuoda esiin, että Kymenlaakson nuorille – ja kaikille nuorille – maailma tarjoaa enemmän kuin vain yhden mahdollisen tulevaisuuden. Mahdollisuuksia on jokaisella monia, ja niiden toteutumiseen sekä nuoret itse että muu yhteiskunta on osaltaan vaikuttamassa joka päivä.

Aineiston havaintoja tarkastelemalla pystyin muodostamaan kolme erillistä skenaariota, jotka piirtävät kuvaa kymenlaakson nuorten mahdollisista tulevaisuuksista. Seuraavassa esittelen skenaarit tiivistetyssä muodossa ja tuon esille niiden esiin nostamia vaikutuksia nuorten työllistymiseen sekä työllistymistä tukeviin palveluihin. Suorat aineistolainaukset olen erottanut tekstissä kursivoilla.

SKENAARIO 1.

HATARALTA POHJALTA PONNISTAVAT NUORET

Osa nuorista kärsii näköalattomuudesta, tulevaisuususkon puutteesta, jaksamiseen ja motivaatioon liittyvistä haasteista sekä oppimisvaikeuksista. Ongelmat voivat syntyä ja kärjistyä tulevaisuudessa ja johtaa haasteiden kasaantumiseen, mikäli nuorille ei tarjota riittäviä tukitoimia ja -palveluita. Seurauksena voi olla myös mielen-terveysongelmien lisääntyminen.

Hataralta pohjalta ponnistava nuori voi kokea koulu- maailman ja tulevaisuuden liian vaativina ja häneltä voi puuttua lähes kokonaan perinteinen lähipiiri, tiivis perhe-, suku- tai ystävaverkosto, joka tukisi häntä elämässä eteenpäin.

Myös työnhaussa tarvittavat taidot ja valmiudet haastavat erityisesti tätä kohderyhmää; esimerkiksi työnhakuun liittyvä itsensä esittelemisen videomuotoisesti luo paineita. Joillekin paineita aiheuttaa jo työnhakuun liittyvä uusien ihmisten kohtaaminenkin.

Hataralta pohjalta ponnistavat eivät ole todennäköisiä Kymenlaaksosta poismuuttajia. Työllistymisen mahdollistamiseksi omalla kotiseudulla fokus on näiden nuorten kohdalla asetettava tukimuotoihin, jotka edistävät sekä työkykyä että työelämään tarvittavien valmiuksien omaksumista (ml. työelämän meta-aidot, kuten sosiaaliset taidot ja resilienssi). He tarvitsevat nykyistä enemmän tukea omien vahvuuksien sekä oman suunnan hahmottamiseen jo peruskouluvaiheessa löytääkseen tulevaisuudesta motivaatiota lisääviä kiintopisteitä.

Kun suhtautuminen tulevaisuuteen on toiveikasta, myös opiskelu perusasteella tuntuu mielekkäämmältä. Parhaimmillaan ikävaihe vahvistaa nuoren tulevaisuususkoa ja vakaampi koulumenestys helpottaa siirtymistä toisen asteen opintoihin.

Lisäksi tämän kohderyhmän nuoret tarvitsevat tuekseen sosiaali- ja terveyspalveluja sekä aivan uudentyyppisiä koulutus- ja työvoimapalveluja, joissa tunnistetaan kohderyhmän lähtökohta ja moninaiset tuen tarpeet. Avainsanoja työvoimapalveluissa ovat nuorten osallistaminen, voimavarakeskeisyys, matalan kynnyksen palvelut ja monipuolinen tarjonta.

Uudenlaisiin työvoimapalveluihin voidaan integroida ammatillisen kuntoutuksen ja kuntouttavan työtoiminnan elementtejä siten, että työllistymiseen tähtäävä ohjaus yhdistyy toiminnalliseksi ja kuntouttavaksi kokonaisuudeksi.

Ammatillisen koulutuksen puolelta voitaisiin puolestaan tarjota jatkossa laajemmalla kirjolla erilaisia täsmäkoulutuksia ilman kokonaisen ammatillisen perustutkinnon suorittamista. Näin työelämää voisi päästä aloittamaan lyhyemmällä opiskelujalla. Täsmäkoulutusten suunnittelun keskeisenä lähtökohtana on tietysti oltava myös alueen yritysten työvoimatarpeet.

SKENAARIO 2.

HYVINVOINTIA AJATTELEVAT JA ARVOSTAVAT NUORET

Kasvamassa oleva sukupolvi yllättää usein meidät aikuiset uudenslaisilla taidoillaan, joiden kehittymistä myös nykyiset varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelmat tukevat. Lasten ja nuorten pitkälle kehittyneet tunne- ja ajattelutaidot luonnehtivat toisen skenaarion nuorisojoukkoa tulevaisuudessa. Hyvinvointia arvostavien ja itsenäisesti ajattelevien nuorten vahvuutena ovat reflektiiviset taidot, joita he voivat hyödyntää työelämässä muun muassa erilaisissa ihmissuhdeammateissa tai johto- ja myyntirooleissa.

Hyvinvoinnin arvostaminen voi näkyä tässä kohderyhmässä oman elämän vapauden tavoitteluna ja työelämän joustoihin kohdistuvina toiveina. Työn pitää myös olla merkityksellistä, ja sen pitää sopia yhteen muun elämän ja arvojen kanssa.

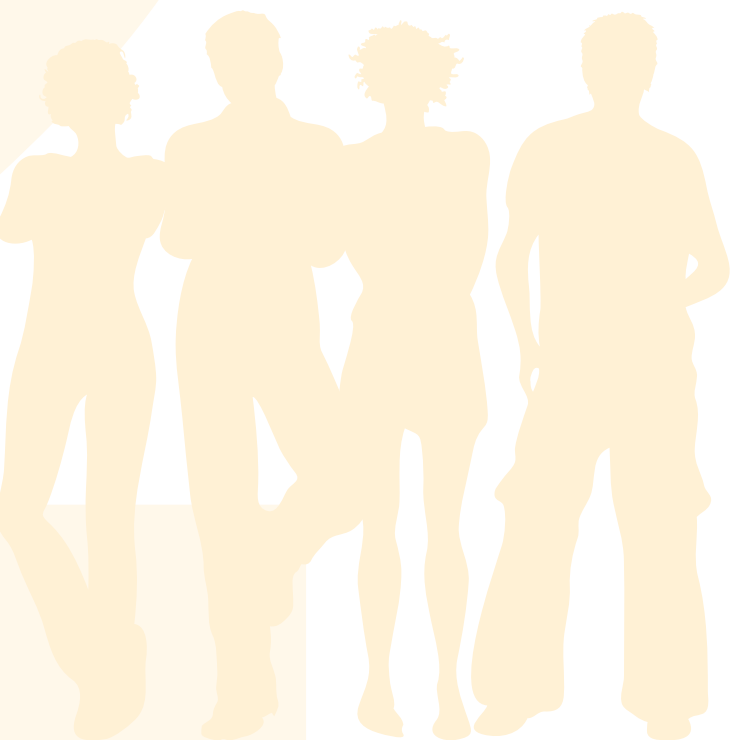
Haasteeksi näillä nuorilla voi osoittautua liiallinen unelmatyö-ajattelu, työelämään kohdistuvat epärealistiset odotukset ja vaatimukset, mielikuvat menestyksestä sekä heidän kokemansa mahdollisuuksien paljous, joka aiheuttaa valinnanvaikeuksia.

Tämän kohderyhmän nuoret ovat suoritusorientoituneita, ja taipumusta voi olla myös ylisuorittamiseen. Heillä on vahva tarve kyvykkyyteen ja onnistumisiin. Osa heistä voi etsiä uramahdollisuuksia myös maakunnan ulkopuolelta. Toisaalta joustavalla asenteella olevat nuoret keksivät myös uudenslaisia, luovia etä-/lähi- ja hybridityön mahdollisuuksia kotimaakunnassakin. Työelämään siirtyminen voi monen kohdalla olla helppoa, mutta osalle epärealistiset odotukset ja valinnanvaikeus muodostuvat työllistymisen esteiksi.

Työllistymisen helpottamiseksi tarvitaan työelämä-tietoutta sisältävää ohjausta nuorten eri ikävaiheisiin. Esimerkiksi nykyiset perusasteen ja toisen asteen opinto-ohjauksen resurssit ja menetelmät eivät välttämättä yksinään riitä tuomaan näille nuorille riittävää työelämä-näkökulmaa. Myös yhteiskuntaopin opetus voisi sisältää nykyistä enemmän työelämä-tietoutta ja työnhakuun opastavia sisältöjä.

Ilona Kangas kirjoittaa blogissaan (2024), että YTK:ssa tarkasteltiin kaikkien kustantamoiden yhdeksännen luokan yhteiskuntaopin kirjat ja havaittiin, että ”työnhaku tai työttömyys eivät saa kovin suurta huomiota. Toki työmarkkinat yleisenä ilmiönä on esitelty, mutta työelämän kirjo jää kovin suppeaksi.” Kun huomioidaan opetuksen painopisteet sekä esimerkiksi ylisukupolvinen työttömyys tai heikko työelämään kiinnittyminen, miten voitaisiinkin odottaa, että nuorilla olisi tarvittavat tiedot työelämästä siinä vaiheessa, kun ensimmäisiä kesätyöpaikkoja voisi jo olla tarjolla.

Niin perusasteen viimeisillä luokilla kuin lukioissakin voitaisiin hyödyntää koulun ulkopuolisia työelämä-valmentajia, jotka toisivat nuorille ajankohtaista tietoa muuttuvasta työelämästä ja järjestäisivät vierailumahdollisuuksia työpaikoille. Esimerkkinä tämännäköisestä toiminnasta on Eezy Työllisyyspalveluiden ja Helsingin Konepajan lukion pilotti, jossa Eezy Työllisyyspalveluiden työntekijät opettavat työelämä-taitoja lukion opiskelijoille. Pilotti toteutetaan elokuussa 2024 ja sen kautta kehitetään uudenslainen, lukioikäisille suunnattu, työelämäosaamisen konsepti.

SKENAARIO 3.

TEKNOLOGIAORIENTOITUNEET NUORET

Kolmannen skenaarion kohderyhmä koostuu nuorista, joiden osaaminen ja kiinnostukset kiinnittyvät tiiviisti uuden teknologian käyttämiseen tai kehittämiseen. Tässä kohderyhmässä niin tekoäly kuin ympäristöteknologiat ovat mielenkiinnon kohteina; uusia ammatteja ja aloja syntyy, ja nuori voi olla vaikuttamassa alusta pitäen kehitykseen. Kyse ei ole niinkään somea käyttävistä nuorista, vaan tiede- ja innovaatio-orientoituneista edelläkävijöistä, jotka haluavat kartuttaa kansallisessa tai jopa kansainvälisessä mittakaavassa merkittävää osaamista.

Näissä nuorissa olisi potentiaalia tuomaan Kymenlaaksoon uusia liiketoimintoja ja kansainvälisiä yhteyksiä, mikäli heidät saadaan pidettyä alueella tulevaisuudessa. Pitovoiman lisääminen edellyttää muun muassa tekoälyn ja data-analytiikan osaamisen vahvistamista alueella, paikkasidonaisuuden vähentämistä opiskeluissa ja työelämässä sekä nuorten ottamisen mukaan koulutussuunnitteluun.

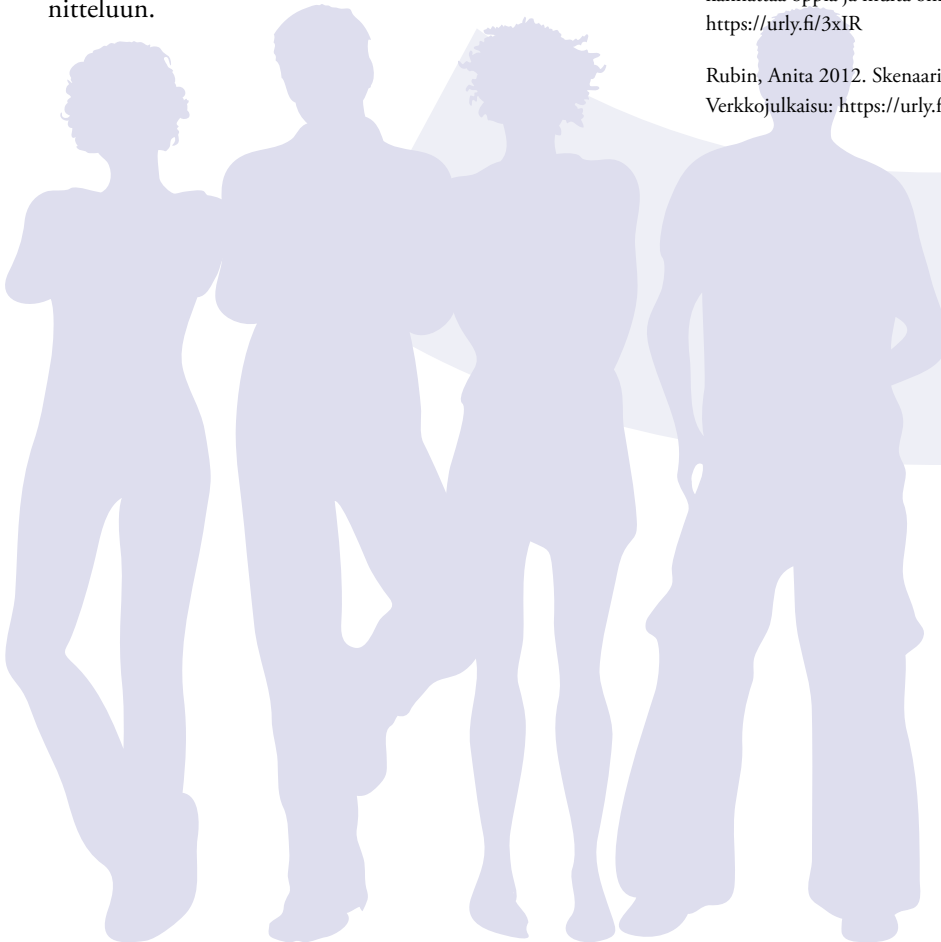
Kymenlaakson pitovoiman näkökulmasta on huolestuttavaa, että osa suomalaisista korkeakouluista on alkanut viime aikoina taas tuomaan esille tarvetta siirtää valtaosa opetuksesta lähiopintoihin. Painopisteen siirtämistä on perusteltu mm. opiskelijoiden hyvinvoinnilla, joka opilaitosten kokemuksen mukaan voidaan huomioida paremmin lähiopinnoissa.

Toisaalta olisi tärkeää huomata, että lähiopintopainotteinen opiskelu voi muodostua haasteeksi esimerkiksi työssä käyville, perheellisille tai kauempana asuville nuorille. Vaihtoehtoja siis kaivataan – ja selvästikin myös uusia ajatuksia oppilashuollon ja koulun yhteisöllisyyden toteuttamiseen etänä opiskelijoille.

Lähdeviittaukset:

Kangas, Ilona 2024. Blogi: Mitä yhteiskuntaopin kirjojen virheistä kannattaa oppia ja muita onnittelesanoja valmistuvalle. <https://urly.fi/3xIR>

Rubin, Anita 2012. Skenaariotyöskentely Tulevaisuuskenttätutkimuksessa. Verkkojulkaisu: <https://urly.fi/21Pb>

Tulevaisuuskommentaattori
ANTTI RANTANIVA

Projektipäällikkö
Nuorisoalan tutkimus- ja kehittämiskeskus Juvenia
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

MUUTTUVA TULEVAISUUS TUO MAHDOLLISUUKSIA JA HAASTEITA

Tulevaisuus ja siihen liittyvät monimutkaiset kiemurat ovat meiltä suurimmaksi osaksi hämärän peitossa. Ennakointitieto auttaa meitä kuitenkin jonkin verran hahmottelemaan erilaisia mahdollisia tulevaisuuksia sekä niihin liittyviä potentiaalisia mahdollisuuksia – ja toisaalta myös varjostavia uhkakuvia.

Lähes varmana voidaan pitää sitä, että moni asia tulee muuttumaan tulevaisuudessa toisenlaiseksi. Hyvin suurella todennäköisyydellä muutoksen tahti myös kiihtyy jatkuvasti, kun esimerkiksi teknologia kehittyy aina vain hurjemmilla loikkauksilla. Suomalaisten nuorten tulevaisuususkosta on keskusteltu paljon viime vuosina (ks. esim. Kiilakoski 2022 ja Lasten ja nuorten säätiö & Evry 2022). Omassa työssäni olen ollut mukana kehittämässä ja toteuttamassa nuorille suunnattua tulevaisuusvalmennusta, jossa perimmäinen tavoite on juuri tulevaisuusajattelun ja -uskon vahvistaminen.

Valmennuksessa tulevaisuususkoa ei vahvisteta mahdollisten uhkakuvien olemassaoloa kieltämällä (tämä olisi varmasti erittäin tehokas tapa tyrehtyttää kenen tahansa into keskustella tulevaisuudesta), vaan pyrkimällä löytämään uhkakuvien rinnalle myös mahdollisuuksia. Keskeinen tavoite on ylipäättään ajatus siitä, että meidän on

mahdollista vaikuttaa siihen, millaiseksi tulevaisuus lopulta muodostuu.

Tulevaisuusvalmentajan näkökulmasta Kymenlaakson tulevaisuusverstas -tapahtuma tarjoaa monipuolisen katsauksen nuorten tulevaisuuskuviin pitovoimaisesta Kymenlaaksosta. Painotuksena tapahtumassa on ollut erityisesti tärkeä työllistymisen näkökulma, joka onkin usein yksi keskeisimpiä elementtejä, kun pohditaan pitovoimaista tulevaisuutta. Tiivistetysti voi todeta, että jos alueella on hyvät edellytykset sekä töiden saamiselle että niiden tekemiselle, muun elämän on lähes automaattisesti helpompi rakentua siihen ympärille.

Ensinnäkin tulevaisuusverstaassa on kartoitettu nuorten työllisyyteen liittyviä heikkoja signaaleja, jollaisiksi on tunnistettu esimerkiksi digitaalisuus ja tekoäly sekä vihreä siirtymä. Verstaassa on myös tunnistettu haasteita nuorten ja työnantajien kohtaamisessa. Nuorilla saattaa olla esimerkiksi erilaisia elämäntilanteita tai -arvoja, jotka eivät välttämättä kohtaa työelämän odotusten kanssa. Toisaalta voi myös olla, että työnantajat eivät osaa hyödyntää nuorilla olevaa monipuolista osaamista. Aktiivinen vuoropuhelu ja ymmärryksen hakeminen näiden osapuolten välillä on varmasti tärkeää. Ratkaisuiksi tähän

on verstaassa ehdotettu muun muassa yritysten nuorille järjestämiä tulevaisuuspäiviä sekä suoraa viestintää työnantajilta nuorille, jotka kuulostavat oikein kannatettavilta ajatuksilta.

Kaikki edellä mainitut asiat ovat herättäneet runsaasti keskustelua myös meidän vetämissä tulevaisuusvalmennuksissa. Isot ilmiöt kuten esimerkiksi digitalisaatio tai ilmastonmuutos varmasti muokkaavat toimintaympäristöjä uuteen uskoon ympäri maapallon. Vanhoja työpaikkoja tulee tämän myötä katoamaan ja toisaalta niiden tilalle voi avautua ihan uudenlaisia mahdollisuuksia. Osittain näitä isoja muutoksia voi olla haastava ennakoida ja ne saattavat tapahtua joskus hyvin nopeallakin aikataululla (esimerkkinä voisi olla vaikkapa globaali koronapandemia tai Venäjän aloittama hyökkäysota Ukrainassa).

Toisaalta ehkä enemmän suoraan työntekijään itseensä kohdistuvina heikkoina signaaleina tulevaisuusverstaassa on listattu muun muassa mielenterveyden haasteet sekä työn merkityksellisyys.

Jatkuva, ajoittain nopeakin muutos ja siihen sopeutuminen voi aiheuttaa haasteita mielenterveyden ja jaksamisen suhteen, monien muiden tekijöiden ohella. Tähän on syytä reagoida jo ennaltaehkäisevästi myös työelämässä. Toisaalta on syytä olla huolissaan esimerkiksi siitä, että muuttuva ympäristö asettaa kovia vaatimuksia, joiden perässä voi olla haastavaa pysyä. Toisaalta taas isoihin

muutosilmiöihin liittyy monia kysymysmerkkejä ja suoranaisia uhkakuvia, jotka aiheuttavat helposti toivotonmuutta ja näköalattomuutta.

Jaksamiseen ja oman paikan löytämiseen liittyvät ajatukset ovat olleet paljon läsnä nuorten tulevaisuuspohdinnoissa myös omissa valmennuksissamme. Olemme tunnistaneeet saman asian, joka tulevaisuusverstaassakin on puhututtanut: nuoret kaipaavat kipeästi kohtaavaa tukea ja ohjausta tulevaisuuteen liittyvien epävarmuuksien ja kysymysten äärellä. Koska on fakta, että tulemme jatkossa kokemaan entistä suurempia muutoksia entistä nopeammalla tahdilla, tämän tuen ja ohjauksen tarve tulee aina vain lisääntymään. On erittäin merkittävä yhteiskunnallinen kysymys, miten pystyisimme tarjoamaan erilaisia ohjauspalveluita niin, että mahdollisimman suuri osa ihmisistä löytää itselleen mielekkään polun tulevaisuuden muutoksista huolimatta. Ainakin itse toivon, että tähän vaativaan tehtävään löytyy yhdessä tekemisen tahtoa niin poliitikoilta, työnantajilta kuin ihan meistä jokaiselta.

Lähteet:

Kiilakoski, T. (toim.) 2022. Kestävää tekoa. Nuorisobarometri 2021. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2022/03/nuorisobarometri-2021-web.pdf> [viitattu 14.6.2024].

Lasten ja nuorten säätio Evry. 2022. ”Toiveikas ja pelottava” – Selvitys nuorten tulevaisuuskosta 2022. PDF-julkaisu. Saatavissa: <https://wordpress.nuori.fi/wp-content/uploads/2022/07/Selvitys-tulevaisuuskosta-2022.pdf> [viitattu 14.6.2024].

Nuorten tulevaisuusvalmennusta on kehitetty ja pilotoitu vuosien 2021–2023 aikana Etelä-Savon alueella ESR-rahoitteisessa Ohjaamo Olkkari 2.0 -hankkeessa. Valmennuksiin ovat osallistuneet 18–29-vuotiaat työttömät nuoret, jotka ovat olleet jonkin nuorille suunnatun ohjauspalvelun – esimerkiksi etsivän nuorisotyön, ohjaamon tai nuorten työpajan – asiakkaita. Valmennuksesta on julkaistu opas, jonka löydät osoitteesta: <https://julkaisut.xamk.fi/materiaali/tulevaisuusvalmennus/>

Tulevaisuuskommentaattori
VALTTERI MÄYRÄLÄ

STTK Opiskelijoiden puheenjohtaja

KYSY JA KUUNTELE NUORTEN NÄKEMYKSET TÄRKEITÄ PÄÄTÖKSENTEOSSA

Kautta aikojen on nuoria ja opiskelijoita koskevia päätöksiä tehty pääsääntöisesti nuorista huolimatta – ei nuoria kuunnellen. Poliittisessa päätöksenteossa heitä on usein kuunneltu vasta heidän voimakkaan vastareaktion jälkeen. On vaadittu esimerkiksi Vanhan valtaus, opiskelijajärjestöjen voimakkaita kannanottoja tai laajaa poliittista liikehdintää, että on saatu aikaan muutoksia suomalaisten päättäjien tekemään nuoriso- ja opiskelijapolitiikkaan. Tämä siitä huolimatta, että nuoret ja opiskelijat ovat usein avoimia ottamaan kertomaan ongelmistaan, ympäröivän yhteiskunnan kehittämistarpeista ja omista tarpeistaan.

Tällä hetkellä julkisessa keskustelussa keskitytään liikaa siihen, mitä leikataan, vähennetään tai lopetetaan. Keskusteleminen olemassa olevien hyvien asioiden menettämisestä on kuormittavaa ja hyvin kapeakatseista.

Sen lisäksi pitäisi käydä keskustelua siitä, mitä tästä kaikesta seuraa ja mitä hyvää jää sen takia toteutumatta. Mitä innovaatioita jää syntymättä, montako perhettä perustamatta tai uutta yritystä luomatta. Kaikki ovat yhteiskunnan kannalta merkittäviä asioita.

Moni uupuu vastuun lisääntyessä

STTK:n nuorille tekemässä kyselyssä selvitettiin 15–29-vuotiaiden ajatuksia opiskelusta, työstä ja toimeentulosta. Tuloksissa nousi esiin samoja asioita kuin Kymenlaakson tulevaisuusverstaassa. Mielenterveyteen liittyvät ongelmat, omaan koulutukseen ja uraan liittyvien ratkaisujen tekeminen riittämättömällä tuella ja ohjauksella sekä koulutuksen resurssien rapautuminen. Yhä nuoremmat oppilaat ja opiskelijat joutuvat ottamaan suurempaa vastuuta oppimisestaan sekä opintojen etenemisestä samalla kun oppilaitosten ohjausresurssit vähenevät.

Ongelmat ovat valtakunnallisia

Moni nuori kantaa huolta työllistymisestä jo opiskellessaan tai koulutusratkaisuja tehdessään. Tämä näkyi myös Tulevaisuusverstaassa. Työn – puhumattakaan toistaiseksi voimassa olevasta työsuhteesta – löytäminen on haastavaa. Nuori saattaa lähettää satoja hakemuksia pääsemättä edes haastatteluun. Työllistymisestä on tullut pitkien rekrytointiprosessien ja kyselykaavakkeiden täyttämää

teatteria. Ja samalla moni toivoo elämältään paljon muutakin kuin työtä. Elämän yhteensovittaminen jatkuvasti enemmän vaativan työelämän kanssa vaatii ponnistuksia ja onko työelämämme valmis tarjoamaan nuorten toivomia joustoja?

Mikä ratkaisuksi?

Meitä nuoria ja opiskelijoita pitää kuunnella ja asioita tehdä meidän kanssamme. Mikään ei tule ilmaiseksi eikä kaikkea toivomaansa voi saada. Yrittämättä ja vanhoja polkuja kulkemalla ei kuitenkaan näe kuin samat maisemat.

Tässä muutamia ehdotuksia:

- Mielenterveyspalveluita matalalla kynnyksellä tarvitaan lisää, opiskelijaterveydenhuolto tulee saada toimivaksi ja korkeakoulujärjestelmän on tarvittaessa oltava kuntoutumisen voimavara eikä burnoutin viimeinen niitti.
- Korkeakoulujen on joustettava ja mahdollistettava monenlaiset oppimistavat sekä mukauduttava joustavasti opiskelijoihin. Opiskelijoiden sosiaalietuuksiin kohdistuvien leikkauksien vuoksi on erityisen tärkeää, että opinnot joustavat erilaisten elämäntilanteiden mukana.

- Työelämän perussäännöt on viestittävä työuran alussa olevalle ymmärrettävästi ja suoraan. Tässä työmarkkinajärjestöillä suuri rooli. Rekrytointiprosessien on oltava suoraviivaisia ja mahdollistettava kehityskohtien havaitseminen. Työelämä pitää nähdä elämän mahdollistajana eikä elämän itseisarvona. Nuori työvoima elää itseään – ei työnantajaa – varten.

Uskon, että samat teemat nousisivat esiin, jos Tulevaisuusvertaan kaltainen projekti tehtäisiin muualla Suomessa. On hienoa, että Kymenlaakson tulevaisuutta pohtimaan on kutsuttu nuoria. Sillä on tärkeää kysyä suoraan nuorilta, että mitä he toivovat elämältään ja mitä heidän mielestään pitäisi tehdä, jotta koti, työ ja elämä olisi Kymenlaaksossa vielä aikuisenakin. Yhdessä löydetään parhaat ratkaisut, joilla rakennetaan kaikille hyvää elämää ja tulevaisuutta Kymenlaaksossa.

STTK:n kysely nuorille työstä, opiskelusta ja toimeentulosta:
<https://www.sttk.fi/materiaalit/48084/>

Tulevaisuuskommentaattori
ESSI AHLROTH

Väitöskirjatutkija, INVEST (Eriarvoisuuden, interventioiden ja uuden hyvinvointiyhteiskunnan tutkimuskeskus)
Turun yliopisto

KOLME NÄKÖKULMAA NUORTEN TYÖELÄMÄÄN KIINNITTYMISEEN: **LIKKUVUUS, SUJUVUUS JA SYRJÄYTYMINEN**

Tulevaisuusverstaassa pohdittiin Kymenlaakson tulevaisuuskuvia nuorten näkökulmasta sekä nuorten työllistymiseen liittyviä kysymyksiä. Tutkin nuorten syrjäytymiseen vaikuttavia alueellisia, julkisiin palveluihin ja työmarkkinoihin liittyviä tekijöitä Turun Yliopistossa. Kommentoin työpajan tuloksia tässä hyvinvointivaltion ja syrjäytymisen ehkäisemisen näkökulmasta. On hyödyllistä erottaa toisistaan kolme nuorten työelämään kiinnittymiseen liittyvää erillistä tavoitetta, jotka kaikki mahtuivat tulevaisuusverstaassa käsiteltyjen teemojen alle; alueellinen pitovoima, nuoruuden siirtymävaiheen sujuvuus ja nuorten syrjäytyminen. Seuraavassa avaan hiukan sitä, miksi näitä kokonaisuuksia olisi hyvä käsitellä erillisinä, joskin toisiinsa linkittyvinä ilmiöinä.

Puhuttaessa peruskoulun jälkeisestä siirtymästä koulutukseen ja työelämään olemme usein kiinnostuneita siirtymän nopeasta ja sujuvasta kulusta.

Huomattava osa nuorista on jossain vaiheessa työn ja koulutuksen ulkopuolella, olematta kuitenkaan syrjäytymisriskissä. Kyse on enemmänkin oman paikan

etsimisestä ja valintojen tekemiseen vaadittavasta harkinta-ajasta. He saattavat esimerkiksi lopulta muuttaa maaseudulta ja pienemmistä kaupungeista isompiin kaupunkeihin monipuolisempien ura- ja koulutusmahdollisuuksien perässä ja vaadittu paikkakunnanvaihdos hidastaa siirtymää. Näille nuorille haasteita saattavat olla esimerkiksi työpajassakin esiin nostetut ylisuorittamiseen ja loppuun palamiseen liittyvät mielenterveyden haasteet, sekä jatkuviin ja varhaisessa vaiheessa tehtäviin valintoihin liittyvä ahdistus. Työpajassa keskustelua herättävät perinteisistä käsityksistä poikkeavat työelämään liittyvät odotukset esimerkiksi joustavuudesta ja työn merkityksellisyydestä. Näitä ei kuitenkaan ole mielekästä tarkastella pelkästään haasteina, sillä tällaisten odotusten ja asenteiden myötä työelämä hiljalleen muuttuu. Työelämä sopeutuu uusien sukupolvien tarpeisiin ja uudet sukupolvet sopeuttavat odotuksiaan työelämän realiteetteihin ajan kanssa.

Vaikka välivuosiin ja epävakaiseen uran alkuvaiheeseen on tutkimuskirjallisuudessa liitetty tulevaan työuraan ja tulotasoon liittyviä riskejä, voidaan tällaista mutkittele-

vaa urapolkua itseasiassa pitää nykyisillä työmarkkinoilla melko normaalina ilmiönä. Meillä saattaa olla poliittista tahtoa nopeuttaa nuorten siirtymää ja vakauttaa uran alkuvaihetta valinnanmahdollisuuksia rajoittamalla ja päättöksi ohjaamalla. Taustalla olevat syyt voivat sinänsä olla järkeviä, taloudellisia tai sosiaalisia.

Entistä nopeatempoisemmassa globalisoituneessa markkinaympäristössä ja yksilöllisten valintojen maailmassa mahdollisuudet siirtymävaiheen suora- viivaistamiseen ovat kuitenkin rajalliset.

Aluepoliittisesta näkökulmasta tavoitteena olisi pitää ainakin osa näistä nuorista kotiseuduillaan. Tärkeää tällöin olisi, että työelämä myös kotipaikkakunnalla näyttäytyisi tavoittelemisen arvoisena. Tähän työpajassa onkin jo esitetty monenlaisia keinoja liittyen esimerkiksi yrittäjyyden tukemiseen sekä työnantajien ja nuorten kohtaamisen helpottamiseen liittyen.

Toisaalta olisi huolehdittava, että itsensä etsiminen ei kosta tuisi taloudellisten, ja sitä kautta terveydellisten ja sosiaalisten ongelmien kasautumisena. Siinä hyvinvointivaltion turvaverkoilla ja niiden nopealla ja joustavalla toiminnalla on keskeinen rooli. Aluepoliittinen, pitovoimaan liittyvä näkökulma linkittyy erityisesti edellä kuvattuun itseään etsivien nuorten ryhmään. Toiseen ryhmään voidaan lukea selkeästi syrjäytymisriskissä olevat ja syrjäytyneet nuoret. Tähän ryhmään kasautuu monenlaisia sosiaalisia, taloudellisia ja terveydellisiä haasteita, joiden syyt ovat monimutkaiset. Erilaiset oppimisvaikeudet ja koulunkäynnin haasteet, yksinäisyys ja eristäytyminen, mielenterveyden ongelmat, perheen tuen puute ja elämäntilanteen haasteet ovat monesti kulkeneet mukana jo pidempään. Sen vuoksi nykyaikaisen työelämän vaati-

muksiin vastaaminen voi olla vaikeaa ja näköalattomuus lannistaa.

Ylisukupolvinen huono-osaisuus ja lapsuuden kodin olosuhteet näyttelevät tämän kaltaisessa syrjäytymisessä merkittävää osaa, siksi myös tehokkaimmat keinot sen ehkäisemiseksi paikantuvat varhaisiin vuosiin ja perheiden hyvinvoinnin tukemiseen.

Nuoren kohdalla matka työelämään voi olla pidempi ja se on aloitettava terveyden, mielenterveyden, elinolosuhteiden ja elämäntilanteen ongelmia ratkomalla. Alkuun avainasemassa ovat tavoittaminen, matalan kynnyksen palvelut, mukana kulkeva ohjaus ja osallisuuden tukeminen. Myöhemmin työllistymistä voidaan tukea asteittain tuetummista työllistymisen muodoista avoimille työmarkkinoille etenemällä, osaamista ja onnistumisen kokemuksia keräämällä. Tarvitaan siis monialaista yhteistyötä ja toimivaa verkostoa.

Pitovoiman näkökulmasta nämä nuoret eivät ole kaikkein todennäköisimpiä muuttajia. Aluepoliittisesti tämän ryhmän soisi silti kiinnostavan, sillä **syrjäytymiseen liittyvien ongelmien ehkäisyssä ja lievittämisessä piilee hyvinvointihyötyjen lisäksi alueelliseen elinvoimaan ja työvoimatarpeisiin liittyviä mahdollisuuksia.**

Toisaalta olisi hyvä varmistaa, että itseään etsivät eivät putoa kyydistä, esimerkiksi tällaisin keinoin:

- **Matalan kynnyksen neuvontapalvelut (Ohjaamot ja vastaavat)**
- **Osaamisen ja tavoitteiden kartoittamisessa tukeminen**
- **Nuoren palkkaamisen helpottaminen (Kesätyöseteli ja vastaavat)**

Mutta suurin ja kenties tärkein syy on syrjäytymisen ehkäisemisessä ja lievittämisessä, joka vaatii pääasiassa ”työläitä muutoksia” kuten:

- **Riittävästi resursoitua etsivää nuorisotyötä**
- **Monialaisen verkostoyhteistyön mahdollistamista**
- **Kasvottoman palvelun ja luukulta luukulle pompottelun vähentämistä**
- **Rinnalla kulkevaa työtettä (esimerkkinä Työhön-valmentajat ja vastaavat)**
- **Perheiden hyvinvoinnista huolehtimista**

Lopuksi, ilman erikoistunutta koulutusta tai mittavaa kokemusta suoritettavan työn saatavuus olisi eduksi kaikille nuorille. Toiselle sitä kautta mahdollistuu toimeentulo itsensä etsiskelyn ja opiskelun lomassa. Toinen saattaa tarvita rinnalla kulkijaa ja asteittaista irtautumista turvaverkoista edetessään, mutta hyötyy mahdollisuudesta yhtä kaikki. Nuorten työllistymisen tukemiselle löytyy sekä taloudellisia että sosiaalisia perusteita.

Lähteitä:

Saloniemi, A., Salonen, J., Nummi, T., & Virtanen, P. (2021). The diversity of transitions during early adulthood in the Finnish labour market. *Journal of Youth Studies*, 24(7), 851–870.

Mellberg, C., Minas, R., Korpi, T., & Andersson, L. (2023). Effective local governance assisting vulnerable groups: The case of youth not in employment, education or training (NEETs) in Sweden. *International Journal of Social Welfare*, 32(1), 20–31

Tamesberger, D., & Bacher, J. (2014). NEET youth in Austria: A typology including socio-demography, labour market behaviour and permanence. *Journal of youth studies*, 17(9), 1239–1259.

Välimäki, V., Kivijärvi, A., & Aaltonen, S. (2020). The links between structural and social marginalisation–social relations of young Finnish adults not in employment or education. *Journal of youth studies*, 23(10), 1347–1365.

Bäckman, O., & Nilsson, A. (2016). Long-term consequences of being not in employment, education or training as a young adult. Stability and change in three Swedish birth cohorts. *European Societies*, 18(2), 136–157.

Tosun, J., Unt, M., & Wadensjö, E. (2017). Youth-oriented Active Labour Market Policies: Explaining Policy Effort in the Nordic and the Baltic States. *Social Policy and Administration* 51(4), 598–616.

KOMMENTTI: YRITTÄJYYSKASVATUS TULEVAISUUSTAITONA

Maarit Koverola, Yrittäjyyskasvatuksen -ja koulutuksen asiantuntija, Cursor Oy ja projektipäällikkö

Yksilön yrittäjämäinen asenne ja ajattelu sekä yrittäjyystiedot ja -taidot ovat enenevässä määrin keskeistä osaamista tulevaisuuden työelämässä. Yhä useammasta tulee itsensä työllistäjä tai yrittäjä eri tavoin – työpaikkoja luodaan itse! Tulevaisuuden työelämä on menossa yhä enemmän yrittäjämäisempään suuntaan ja myös yritysten jatkajia kaivataan yhä enemmän.

Yrittäjyyskasvatus on kasvatusta ja koulutusta, jonka tavoitteena on antaa oppimiskokemuksia, jotka kannustavat aktiivisuuteen, aloitteellisuuteen, mahdollisuuksien havainnointiin ja niihin tarttumiseen, omien vahvuuksien tunnistamiseen ja osaamisensa sanoittamiseen, itsensä johtamiseen, vastuun ottamiseen valinnoistaan, rohkeuteen ja luovuuteen. Tavoitteena on saada oppijat innostumaan vahvemmin oman elämänsä rakentamisesta – auttaa ”oman jutun” löytämisessä! Onnistunut yrittäjyyskasvatus on suunniteltua, johdettua ja arvioitua – se on viety opetussuunnitelmien rakenteisiin ja sitä toteutetaan ympäröivän yhteiskunnan, esim. yritysten ja työelämän kanssa yhteistyössä

LOPPUSANAT

KESTÄVÄSTI TÄSTÄ

TULEVAISUUTEEN

Nuorten Kymenlaakso – tästä tulevaisuuteen -julkaisun loppusanat visioivat kymenlaaksolaisten nuorten tulevaisuutta Kymenlaakson tulevaisuusteedit huomioiden. Samalla vuoden 2023 tulevaisuusverstaassa syntyneet teesit syvenevät uuden näkökulman myötä. Näitä näkemyksiä rikastetaan Arto O. Salosen huomioiden avulla. Näin syntyneen kokonaisuuden toivotaan haastavan meitä kaikkia pohtimaan avoimesti niitä periaatteita, jotka ohjaavat tulevaisuutta koskevaa päätöksentekoa.

Kestävästi menestyvän Kymenlaakson tulevaisuusteedit ja muutoksen vaatimat osaamiset

Tulevaisuusverstaassa vuonna 2023 tuotettu materiaali kiteytettiin viideksi tulevaisuusteeditiksi, jotka huomioivat maakunnan toimintakulttuurin, identiteetin, luonnon, työelämän ja koulutuksen (ks. liite 5). Myös vuoden 2024 verstatuloksia on mielekästä tarkastella näiden kautta.

Teesien viitoittamaan kestävästi menestyvään tulevaisuuteen päästäksemme, maakunnassa tarvitaan joukko osaamisia. Näistä keskeisimmiksi mainittiin esimerkiksi uuden synnyttämistä edistävät muutosjohtajuus- ja innovaatio-osaaminen, kestävyyttä vahvistava vastuullisuusosaaminen sekä liiketoimintaa vauhdittava yrittäjyys- ja markkinointiosaaminen. Menestys vaatii myös esimerkiksi vahvoja vuorovaikutustaitoja ja hyvinvointiosaamista.

Vastaavaa osaamista tarvitaan myös nuorille suunnattujen palvelujen ja toimintaympäristön muutoksiin vastaavan koulutuksen kehittämisessä. Samalla nämä osaamiset ovat myös niitä, joita koulutuksen avulla on vahvistettava, jotta nuorilla itsellään on mahdollisuus menestyä.

Kestävä hyvinvointi, osaaminen ja tulevaisuus

Kymistämö-hankkeen puitteissa on mielenkiinnolla osallistuttu maakunnan tapahtumiin. Oman selvitystyön ja eri tapahtumasisältöjen myötä on synnytetty laaja näkemys osajatarpeen tilannekuvasta, minkä pohjalle sekä tämä julkaisu että vuoden 2024 tulevaisuusverstaassa käsitellyt aiheet ovat rakentuneet.

Tulevaisuusverstaskokonaisuuden valmisteluissa huomioitiin erityisesti Kymenlaakson työllisyysalueiden kehittämiprojektit (TE24-uudistus). Maakunnan kahdella uudella työllisyysalueella on omat prosessit ja resurssit uudistuksen valmistelemiseksi ja läpiviemiseksi, mutta yhteistäkin löytyy. Yksi molempia alueita kiinnostavista teemoista on nuorten työllisyys ja siihen liittyvät sidoryhmät. Juuri tähän maakunnan yhteiseen teemaan taruimme tulevaisuusverstaassakin.

Kymenlaakson tulevaisuusteeseihin viittaamalla olemme halunneet herätellä eri tapahtumiin osallistujia ja myös tämän julkaisun lukijoita pohtimaan, kuinka tulevaisuusteisien periaatteet ohjaavat päätöksentekoa ja miten ne eletään todeksi – tänään ja tulevaisuudessa.

Nämä kysymykset mielessä kuuntelimme myös professori Arto O. Salosen luentoa 30.5.2024 Kouvolassa järjestetyssä työllisyyden edistämisen seminaarissa. Luennosta inspiroituneena tarkastelimme Kymenlaakson Tulevaisuusverstas 2024 tuloksia myös Salosen esiin nostamien teemojen näkökulmista.

TOIMINTAKULTTUURI | on oikeudenmukainen ja avoin. Yhteistyötä tehdään syvän luottamuksen hengessä.

Pitovoimaista nuorten Kymenlaaksoa rakennettaessa tavoitetilana on pohjustaa syvää luottamusta merkityksellisyyttä tukevien kokemusten kautta. Toimintakulttuuria kuitenkin haastavat polarisaatio, talousjärjestelmän muutos sekä mielenhyvinvointiin liittyvät ongelmat.

Arto O. Salosen luentosisältö puolsi merkityksellisyyden kokemuksen tärkeyttä: työ mitätöi tekijänsä, jolle työtä tekevä koe merkityksellisyyttä; turha työ muuttuu sietämättömäksi hyvin nopeasti. Isommassa kuvassa on havaittavissa talousjärjestelmän muutokseen vaikuttava arvojen hiljainen vallankumous. Tällöin fokusoidutaan elintason sijaan enemmänkin elämänlaatuun.

Johtopäätöksenä voi siis ajatella, että mielen hyvinvointia tukee arvopohjainen ja merkityksellinen työ, jotka puolestaan vahvistavat elämänlaatua. Näin vastasivat myös tulevaisuusverstaan osallistajat nuorten työllisyyttä pohjustavia ilmiöitä kootessaan.

TYÖELÄMÄ | ymmärtää erilaisuutta, kannustaa yrittämään ja uudistumaan

Työelämä monimuotoistuu entisestään myös Kymenlaaksossa. Jatkuvan oppimisen tukeminen työelämässä tukee kestävästi menestyvää maakuntaa muuttuvassa maailmassa vastaten yhä uusien työtehtävien ja osaamisten tarpeeseen. Huoltosuhteeseen liittyvien haasteiden lisäksi eläköityvä väestö avaa työmahdollisuuksia nuorille ja synnyttää uusia ammatteja, joiden kehityksessä nuoret voivat olla mukana alusta alkaen. Samalla ikääntyvien ikäluokkien odotetaan pysyvän pidempää mukana työelämässä: sukupolvien kirjo monimuotoistaa työyhteisöä.

Digitalisaatio ja tekoäly ovat edelleen merkittäviä työelämän uudistumisen ajureita. Maakunnan yritysten uu-

distumiskyky on koetuksella, jonka lisäksi työvoiman monimuotoisuuden ymmärrys vaatii proaktiivista, organisaatioiden sisäistäkin panostusta.

Jotta kasvu olisi kestävää kaikilla tasoilla, on pystyttävä muuttumaan. Arto O. Salonen kommentoi, että tällä hetkellä kasvun tikkaat nojaavat huteraa seinää vasten. Taloutta kasvatetaan keinoilla, jotka kääntyvät vastaan ja kilpailemme jo nyt toisemme voimattomiksi. Kilpailu pienentää – ei kasvata.

IDENTITEETTI | tukee mainetyötä ja rakentuu olemassa olevan hyvän päälle

Nuorten pito- ja vetovoimaisen maakunnan tulee reagoida polarisaatioon, kestävään kehitykseen, diversiteettiin, sekä merkityksellisyyden korostumiseen.

Nuoret ovat lähtökohtaisesti avoimia erilaisuudelle. Yhteisöllisyyden edistäminen työelämässä vahvistaa mielen hyvinvointia ja kokemusta merkityksellisyydestä. Epärealististen toiveiden kohdatessa todellisuuden maakunta voidaan kokea luotaantyöntävänä, kun alue ei pystykään tarjoamaan merkityksellisyyttä tukevaa ja palkitsevaa työtä nuorille ja nuorille aikuisille.

Arto O. Salosen kommenttia ”toimit, teet ja ratkaiset ongelmia oman ainutlaatuisuutesi varassa” on mahdollista tarkastella myös maakunnan identiteetin näkökulmasta. Kymenlaakson identiteettiä tukevana huomiona ja edellä mainitun noston jatkoksi haluamme korostaa Salosen toteamusta, että ”asiat, jotka ovat kuin ne ovat, eivät kerro siitä, kuinka ne voisivat olla”.

Kymenlaakson identiteetti on ainutlaatuinen. Maakunnan ainutlaatuisuuden – olemassa olevan hyvän – pohjalta on kestävää rakentaa tulevaisuutta. Muutos on mahdollista. Ja ennen kaikkea varmaa.

LUONTO | vaikuttaa päätöksentekoon ja ymmärretään hyvinvoinnin reunaehdoksi

Nuorten tulevaisuuden laajempaa kuvaa ja suuntaa viitoittavat kestävä kehitys ja vihreä siirtymä, sekä diversiteetti ja inklusio.

Merkityksellisyys korostuu myös luontoa painottavassa tulevaisuusteesissä. Luonnon vaikutus nuorten päätöksenteossa konkretisoituu muun muassa kuluttamistottumusten muutoksena ja merkityksellisen työn muodossa.

Erilaiset TKI-panostukset ja uudet ansaintamallit synnyttävät alueellisesti uutta. Toisaalta edessä on isoja haasteita alueellisen tason lisäksi myös yhteiskunnallisesti, kun vastuunottoa ei ymmärryksen lisäksi ole, jolloin tulevaisuustietoa ei tietoisesti viedä osaksi toimintaa.

Professori Arto O. Salonen painotti, että luonnon ollessa hyvinvoinnin reunaehtona ihmisten – kuluttajien – tulisi arjessaan hankkia merkityksellisyyden kokemuksia osallistumalla luonnonvarojen kiertokulun edistämiseen. Vanha hyvinvointinarratiivi pohjaa ostamiseen, eikä näin tue kestävä kehitystä. *”Se, joka tekee elämästä elämisen arvoista, on jotain muuta kuin kuluttamiseen johtavaa toimintaa”.*

KOULUTUS | on elinikäistä ja tähtää työn sekä osaamisen tarpeiden kohtaamiseen

Kestävästi menestyvässä ja nuorille pitovoimaisessa Kymenlaaksossa koulutus kaikilla sen asteilla tukee jatkuvaa oppimista ja elää ympäristön muutoksessa mukana. Jatkuva oppimista tukee sekä samalla myös haastaa digitaalisuus ja tekoäly erilaisine lieveilmiöineen.

Mielenterveyden haasteet ja työelämän murros asettavat uusiakin vaatimuksia koulutuksen kehittämiseksi.

Tulevaisuudessa kymenlaaksolaisissa oppilaitoksissa pystytään tarjoamaan muuttuviin tilanteisiin vastaavaa koulutusta, jossa taidot ja osaaminen ovat pääosassa tutkintojen sijaan. Toimintaympäristön muutosvoimat, kuten rahoitusten leikkaukset, haastavat uudelleen koulutautumista ja jatkuvaa oppimista. Samanaikaisesti ura- ja elämäntaito-ohjauksen tarve kasvaa entisestään.

Salonen korosti, että sivistyksemme laatu määrittyy siinä, millaiset hyvän elämän edellytykset jätämme meidän jälkeemme eläville ihmisille. Kestävän osaamisen näkökulmasta tulevaisuuden osaaminen on osaamista, joka pystytään siirtämään ammatista toiseen.

Tulevaisuustiedosta toimintaan

Nämä visioinnit mielessä pitäen, Kymenlaakson osaajatarveilmiotä kuvaavaan sidosryhmäkarttaan sijoitetuilla keskeisillä toimijoilla on mahdollisuus vaikuttaa alueen tulevaisuuteen tekemillään päätöksillä ja valinnoilla. Alueella tuotettavan tulevaisuustiedon aktiivinen ja tietoinen hyödyntäminen tulee olla keskeinen osa kestävästi menestyvän maakunnan toimintakulttuuria.

Kymistä – osaajatarpeen kokonaiskuva Kymenlaaksossa -hankkeen puolesta,

ENNI JAATINEN

Lähde:
Kohti kestävästi menestyvää Kymenlaaksoa. Valintojen aika: tulevaisuus voimavaraksi. Kymenlaakson tulevaisuusverstaas 2023. Leirimaa & Viljakainen. 2023.

TULEVAISUUSTEESIT NÄKÖKULMANA NUORTEN KYMENLAAKSO

TOIMINTAKULTTUURI

on oikeudenmukainen ja avoin.
Yhteistyötä tehdään
syvän luottamuksen hengessä

*merkityksellisuuden
korostuminen, polarisaatio,
talousjärjestelmän muutos,
mielenterveyden haasteet*

“Nuorten kyky haastaa olemassa olevaa toimintakulttuuria on samalla mahdollisuus löytää uusia toimivampia malleja.”

“Mielenterveyden haasteet, varhainen tippuminen työmarkkinoilta, liian vaativalta näyttävä työelämä synnyttävät toivottomuutta ja laskevat tulevaisuususkkoa.”

KOULUTUS

on elinikäistä ja tähtää työn
sekä osaamisen
tarpeiden kohtaamiseen

*jatkuva oppiminen,
mielenterveyden haasteet,
digitalisaatio ja tekoäly,
työelämän murros*

“Oppilaitokset pystyvät tarjoamaan muuttuviin tilanteisiin vastaavaa koulutusta, jossa taidot ja osaaminen korostuvat tutkintojen sijaan.”

“Rahoituksen leikkaukset haastavat uudelleen kouluttautumista ja jatkuvaa oppimista. Samalla ura- ja elämäntaito-ohjauksen tarve vain lisääntyy.”

TYÖELÄMÄ

ymmärtää erilaisuutta,
kannustaa yrittämään ja
uudistumaan

*jatkuva oppiminen,
mielenterveyden haasteet,
digitalisaatio ja tekoäly,
vanheneva väestö,
työelämän monimuotoistuminen*

“Eläköityminen avaa työmahdollisuuksia ja uusia ammatteja syntyy. Nuori voi olla vaikuttamassa alusta pitäen kehitykseen.”

“Yritysten uudistumiskyky on koetuksella ja ymmärrys työvoiman monimuotoisuudesta heikkoa, mutta keskusteluun osallistuvat vain julkiset tahot.”

LUONTO

vaikuttaa päätöksentekoon ja
ymmärretään hyvinvoinnin
reunaehdoksi

*kestävä kehitys ja vihreä siirtymä,
merkityksellisuuden korostuminen,
diversiteetti ja inklusio*

“Kuluttamisen muutos, TKI-panostukset ja uudet ansaintamallit luovat uutta, merkityksellistä työtä.”

“Edessämme on isoja haasteita yhteiskunnallisesti, kun ei vaan kyetä vastuunottamiseen.”

IDENTITEETTI

tukee mainityötä ja
rakentuu olemassa
olevan hyvän päälle

*polarisaatio, kestävä
kehitys, diversiteetti,
merkityksellisuuden
korostuminen*

“Nuorten avoimuus erilaisuudelle ja yhteisöllisyyden edistäminen työelämässä tukevat mielenterveyttä ja merkityksellisyyttä.”

“Epärealistiset toiveet kohtaavat todellisuuden, kun alue ei pystykään tarjoamaan merkityksellistä ja palkitsevaa työtä.”

Kuva: Nuorten Kymenlaakso – tulevaisuustiedosta toimintaan. Kymenlaakson tulevaisuusverstaas 2024 -tuloksia jaoteltuna Kymenlaakson tulevaisuusteiesien mukaisesti. Toimintakulttuurin, identiteetin, luonnon, työelämän ja koulutusteiesit sisältävät kukin sekä nuoriin liittyviä mahdollisuuksia että haasteita. (Viljakainen & Jaatinen 2024.)

LIITE 1.

2. VAIKUTUKSET TYÖLLISTYMISEEN

Ohjaus

- Uraohjauksen ja elämäntaitojen ohjauksen tarpeen lisääntyminen kaikenikäisillä matalan koulutuksen työpaikkojen arvostuksen lisäys. Näitä tullaan tarvitsemaan.
- Osatyökykyisyys.
- Ohjaus yksilöllisille poluille, joista jokainen löytää paikkansa. Ammatinvaihtamisen mahdollisuudet työvoimauran aikana.
- Yksilön tunnistaminen yksilöiden tarpeiden tunnistaminen.
- Näköalat tulevaisuuteen.

Taidot ja osaamiset

- Miten lisätään vuorovaikutustaitoja, kohtaamisen iloa?
- Nuorten yrittäjyysvalmiudet.
- Talousasiat.
- Jatkuvan oppimisen perustaidot esimerkiksi tietokone.
- Työelämäosaaminen ei nykyään ehdi karttua. Kesätöitä ei saada talkootyötä. Talkootyö on harvinaisempaa.
- Verkostoitumiskyky ja sosiaalisuus työelämän edellytyksenä, kommunikointikykyiset vievät parhaat paikat yhteiskunnassa.
- Työelämätaitojen puuttuminen.
- Elinikäisen oppimisen mentaliteettia on edistettävä aktiivisesti.
- Osaaminen haasteena.
- Digitaitojen ajantasaisuus vaihtelevaa moniammatillisuus ja roolisuus useita ammatteja.
- Työnhaku voi olla vaikeaa heikoista digitaidoista johtuen.

Mielenterveys

- Tarvitaan työkaluja mielenterveyden ylläpitoon ja uudenlaisia haasteita selviytymiseen nuorten arvopohja. Minkälaiseen minkä eteen ollaan valmiita ponnistelemaan työkyvyn ylläpidon tarve työelämän tulisi tukea ihmisten hyvinvointia ihmisten kohtaamisen tarve vuorovaikutus näitä tarvitaan aina sosiaaliset tilanteet tuntuvat raskailta ja ahdistavilta.
- Valmius sopeutua muutoksiin työelämässä.
- Eriarvoistuminen.
- Heti osaamisvaikeudet tunnistettava vaatii erilaisia erilaisista tukea, yhteistyötä yli organisaatorajojen työnhaku
- Mielenterveyshaasteet tunnistetaan entistä paremmin.
- Osa väsyä ja ajautuu mielenterveysongelmiin.
- Koulumaailma ja tulevaisuus tuntuvat liian vaativilta.
- Nuorten työllistyminen tulee huonontumaan, jos ja kun mielenterveyden haasteet lisääntyvät ja erilaisia ihmisiä ja nuoria ei saada osallistettua tasa-arvoisesti.
- Mielenterveyden haasteet: osa tippuu jo varhaisessa vaiheessa pois työmarkkinoilta.
- Onko pakko etsiä merkityksellisyyttä.
- Lähipiiriin puuttuminen, asuinympäristöt ja työmahdollisuuksien kohtaamisen tarpeet.

Työnhaku

- Työn hakemisen prosessi voidaan kokea liian raskaaksi, vaikka itse työhön kyettäisiin.
- Digitaalisuus ja tekoäly voivat vaikuttaa siihen, ettei työskentely ole paikkasidonnaista.
- Työnantajien asettamien vaatimusten vanhanaikaisiin.
- Epärealistinen kuva omasta osaamisesta halutaan liian hyvä työpaikka.
- Onko halukkuutta palkata edes nuoria?
- Erilaiset kanavat tukevat monia moninaisten työnhakijoiden tapoja. Chat video, henkilökohtaisuutta uudistuva

Koulutus

- Täsmäkoulutus.
- Lyhyempi opiskelu-aika.
- Pakko-opiskelu.
- Pidentetyn oppivelvollisuuden vaikutukset.
- Koulutuksen kyky uudistua.
- Kodin kasvatusvastuu.

Työ

- Työpaikkojen joustot.
- Johtajuuden muutos kohti valmentavaa johtamista.
- Vaatimukset monimuotoiseen osaamiseen.
- Työn vaihtuvuus lyhyet työsuhteet.
- Murrosvaihe joutuu olemaan etulinjassa haastamassa onnistumisia, mutta ehkä enemmän epäonnistumisia.
- Perehdyttämisen tärkeys korostuu.
- Työelämässä vaaditaan yhä enemmän itseohjautuvuutta.
- Osatyökykyisille on vielä kapeat työmarkkinat.
- Vaihtoehtoja on paljon – etu ja haitta.
- Työpaikat eivät tarjoa nuorille merkityksellistä työtä tai nuorille merkityksellä tavalla. Tai nuorten haluamalla tavalla esimerkiksi kesätöiden ei haluta kestävän koko lomaa, koska on tarve vaativan kouluvuoden jälkeen myös lomailla.
- Kokemus työelämästä.
- Metsätalous voikin tarjota nuorille perinteinen mukaisen polun rakennemuutos. Uusi avaus, jos viive ei ole liian suuri.
- Suoritettava työ uuteen nousuun! Se sopii monille: selkeät sisällöt ja työn joustavuus.
- Jos halutaan vaikuttaa positiivisesti työllistymiseen tasa-arvoisesti, niin työllistyminen saadaan nousuun erityisryhmien kohdalla inklusion voimin, muun muassa kahvilatoiminta, tuki, rahalliset etuudet.
- Vihreä siirtymä, uudet toimialat ja teknologiat.

LIITE 2.

3. KESKEISIMMÄT MAHDOLLISUUDET

Nuoret itse

- Oman elämän vapaus, hyvinvoinnin arvostaminen.
- Omien mielenkiintoinen ja intohimojen tunnistus ja kannustaminen, mutta myös näiden muuttumisen hyväksyminen.
- Ihmisillä tarve kyvykkyyteen, onnistumisiin ynnä muuhun.
- Nuorten uudet tavat toimia haastavat olemassa oleva mahdollisuus kehittää parempaa ja sujuvampaa digiä.
- Tarjotaan elinikäistä oppimista positiivinen ihmiskäsitys.
- Perheen vaikutus.
- Nähdään mahdollisuuksia.
- Myönteisyyden lisääminen: media, yksilöiden vuorovaikutus, ekosysteemien vuorovaikutus, myönteiset tulevaisuuskuvat, ilman että suljetaan silmät uhkakuvilla.
- Nuorten ei tarvitse mennä mukaan, vaan heidän luokseen mennään.
- Suhde rahaan.
- Jatkuva oppiminen, monta uraa alaa, itsensä tunteminen motivointi kannustus vahvuuksien löytyminen, auttaminen
- Vanhemmuus murroksessa. Aikuiset verkostot.
- Kasvatuksen kaivataan keskittien löytämistä, mikä on liian lepsu, mikä on liian tiukkaa.
- Vanhempien tukeminen.

Ammatit

- Ammatteja jokainen rakentaa oman osaamispakettinsa tarvitaan brändäystä.
- Oman alan kiinnostuksen kohteen arvostus.
- Vaihtoehtoiset tavat hakea töitä, videot niin ja niin edelleen. Työhakua pitäisi helpottaa.
- Työvoiman tarve lisääntyy suurten ikäluokkien eläköityessä KV opiskelijoiden anti yhteiskunnalle ja työnantajille.
- Tekoäly voi tukea yrittäjyyttä ja itsensä työllistämistä omannäköisen elämän yksilöllisemmät vaihtoehdot ja polut nuoret.
- Mielikuvat työelämästä aikuisten toimittava esimerkinä hyvä puhe yksilöidyt opintopolut ja tuki.
- Eri alojen kokemuksen tuoma rikkaus ei vääriä ole uravaltintoja täsmällisempää tietoa ammattialoista työllistymismahdollisuuksia, opinto-ohjaus ja uraohjaus, läsnätyö.

Asuinympäristö

- Edullinen asuminen etätyömahdollisuus.
- Yksi paikkaan ja pysyvyyteen vähenee.
- Erilaisia asuntoja ja asumismuotoja paljon tarjolla, uusia aloja, nuoret avoimia ja hyväksyviä, erilaisuus on normaalia.
- Mahdollistavaa, että asuinalueen vai välittävän asuinalueen ja merkityksen.
- Asuinympäristön kehittäminen.
- Heimoutuminen.
- Kansainvälisyys.

- Etätyö ja pendelöinti.
- Inklusio, diversiteetti sisältää ympäristön huomioimisen.
- Sitoutuminen omistuksiin.

Uudistuva työelämä

- Tunnistaa mahdollisuus vaikuttaa työelämään, joustoa, työajat.
- Vaihtelu eri ammattien välillä uran aikana
- Jaetaanko töitä tasaisemmin?
- Työelämään tulee tarjota joustavuutta.
- Osallistaminen ja voimavarakeskeisyys, matalan kynnyksen palvelut, monipuolinen tarjonta, yksilöllisyys, kansainvälistyminen.
- Tarvitaan valmiutta, liikkua ja muuttua.
- Yhteisöllisyyden voima ja sen edistäminen myös työelämässä tukee mielenterveyttä ja merkityksellisyttä.
- Yrittäjyys ja yritysten jatkaminen.
- Vaihtoehtoisia tapoja työllistyä muun muassa yrittäjyys.
- Uusia ammatteja ja aloja syntyy. Nuori voi olla vaikuttamassa alusta pitäen kehitykseen.
- Pitää helpottaa rekrytointia.
- Työnantajan joustavuus ja ymmärrys on kasvussa.
- Työn moninaisuuden mahdollisuudet, tulevaisuuden työt ei tiedetä mitä ammatteja tulee.
- Nousevat ja uudistuvat alat tarjoavat työllistymismahdollisuuksia.
- Uudenlainen johtaminen yhteisöllisyyteen kehittämisen ja osallistuminen.

Koulutus

- Yliopisto laajemmat opiskelualat.
- Varsinkin tekoäly data-analytiikan opiskelijat ja osaamisen vahvistaminen datakeskusten maakunnassa monimuoto, opiskelu ja joustava työ sopivat yksi ja tukevat elinikäistä oppimista tekoäly avuksi ja tueksi.
- Rääätälöidyt koulutukset, osaamisen lisääminen.
- Useita eri koulutuksia.
- Ymmärrys siitä, että uuden oppiminen on mukavaa.
- Oppilaitokset pysyvät tarjoamaan nopeasti koulutusta muuttuvassa tilanteessa.
- Digitalisaatio mahdollistaa joustavan opiskelun melkein missä vain ja miten vain.
- Ammattitaitoinen opintojen ohjaus voi opiskella monta ammattia.
- Otetaan nuoria mukaan koulutus suunnitteluun, samoin työnantajat sidosryhmiä päättäjien jalkautuminen nuorten pariin.
- Muutoksien tekeminen omalla toiminnallaan jopa pakosta avoimet työroolit ja halu muutokseen.
- Arvostetaan taitoja ja osaamista ei välttämättä tiettyä koulutusta.
- Työelämän tutustumisen merkitys.
- Jatkuva oppiminen, monta uraa alaa, itsensä tunteminen motivointi kannustus vahvuuksien löytyminen, auttaminen.
- Otetaan nuoret mukaan keskusteluun suunnitteluun.

LIITE 3.

4. KESKEISIMMÄT HAASTEET

Työ

- Pystyvätkö työnantajat tarjoamaan pysyvyyttä?
- Nuorten halu sitoutua voi olla heikko.
- Työelämän kilpa kovenee, jolloin yhä useampi voi pudota kyydistä, jos ei tiedä mitä haluaa, voi kokea ulkopuolisuutta ja suojella itseään jäämällä jopa pois työelämässä.
- Työelämän joustot mahdollistuu.
- Työtehtävien häviäminen ja uusien synty.
- Työssä jaksamisen haasteet johtaminen.
- Muuttuva työ.
- Taloustaidot versus epärealistiset toiveet taloudellisuus.
- Onko tarjolla työtä tai nuori haluaa tehdä työskentelyä alalla, joka ei ole itselle merkityksellistä.
- Toiveiden mukainen asuinympäristö sekä merkityksellinen työpaikka. Työnantajat joutuvat sopeutumaan.
- Elannosta työmäärään nähden.
- Koulutusjärjestelmä ei vastaa vielä riittävästi muuttuvien työelämän tarpeisiin.
- Yrityskulttuuri, työn merkitys ja johtaminen.
- Tätäkin keskustelua käyvät julkisen sektorin edustajia, yritysten uudistuminen.
- Työelämässä tarvittavista osaamisesta.
- Rakenteiden tulisi muuttua työn muutoksen mukana. Kelpaako mielenterveyskuntoutuja töihin.
- Hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuus.

Ohjaus ja tuki

- Emme vielä osaa opettaa kouluttaa nuoria rakentamaan omaa tulevaisuutta.
- Nuorille on vaatimuksia, mutta ei osata antaa työkaluja.
- Työllistymispolut voivat olla nykyistä monimutkaisempia.
- Työelämän ja koulutuksen räätälöinti
- Odotuksilla tuolla todellisuuden ristiriita
- Riittääkö tukipalvelut? Itsensä johtaminen koetaan vaikeana ja vieraana epä mukavuuden sietokyky on heikkoa ja entistä tärkeämpää heikko resilienssi ohjauspäätteet vastaako todellisiin tarpeisiin epäterveelliset ruokailu ja elämäntavat, digiympäristöt eivät sovellu kaikille, digiosaaminen on heikompaa kuin luulemme.
- Erityisoppilaitosten määrä surkea Kymenlaaksossa.
- Henkilökohtaisen elämän haasteet.
- Unelma-ammattista todeksi uudet ammattisi sisältyvät versus poistuvat ammatit omaan työhön. Keskitäminen tukipalvelut kuten sihteerit takaisin aitoa resurssiviisautta.

Osaaminen

- Jatkuva osaamisen kehittämisen tarve.
- Jatkuva oppiminen.
- Heikot tunne ja vuorovaikutustaidot.
- Kouluttautumisen tukeminen toisella asteella ammatillisen koulutuksen opettajien ammattitaito vastaamaan tulevaisuutta.

- Taitovaatimukset, työelämän vaatimukset, osatyökyky, toisen kerroksen työmarkkinat moniosaaja Työnantajien osaaminen, rekryosaaminen, esimiestyö: perehdyttäminen, organisaatioiden uudistumiskyky.
- Työelämän kyvyttömyys ennakoita reagoidaan työvoimapulaan, reagointi liian myöhään.
- Koulutuksen resurssien muutokset lukiokoulutuksen maksut amiksen rahoitusmuutokset.
- Koulutuksen rahoitusmahdollisuudet.
- Hallituksen leikkaukset. Miten valitsee? Mikä on oma ala? Valitseeko oikein? Mahdollisuus vaihtaa alaa tai ammattia jossain kohtaa työtä. Mielenterveys. Nuoria tippuu opinnoista ei saada hoitoa.
- Elinikäinen oppiminen, taloushaasteet.

Ympäröivä muutos

- Nopea syklistyys.
- Kuluttamisen muutos.
- Rakennemuutokset miten pystytään vastaamaan niiden tuomiin haasteisiin?
- Maailman muutokset, joihin ei voi itse vaikuttaa.
- Älylaitteet syövät keskittymistä.
- Huomioidaanko nuoret mukavalla tavalla pitovoima Kymenlaaksossa?
- Alueen yritysten ja oppilaitosten TKI-panostukset ja roolimallit.
- Itä-Suomen tilanne ylipäättään, geopolitiikka.
- Ammattikunnat muuttuneet, sitoutuminen, epätasa-arvo.
- Kestävä kehitys.
- Sisäiset konfliktit kuntavaali kunta.
- Rakenteiden tulisi muuttua työn muutoksen mukana. Kelpaako mielenterveyskuntoutuja töihin?

Asenne ja mielenterveys

- Kuinka pitkään voimme toimia nuorten ehdoilla?
- Toivottomuus ja näköalattomuus pettymykseen ja tylsyyden sietäminen huonoa ylisuorittaja uupuvat ja koulussa pitää olla hyvä paras yhteiskunnallinen malli ja paine omien vahvuuksien tunnistaminen opettajien ja opiskelijoiden uupuminen, loppuunpalaminen.
- Mielenterveydenhoitoon pääsystä.
- Passivoituminen ja syrjäytyminen.
- Toiseuden arvostaminen ei ole itseltä pois. Hyvä itse-tunto. Nuorten mielenterveys.
- Isoja haasteita yhteiskunnallisesti, kun ei vaan kyetä vastuunottamiseen.
- Epärealistiset odotukset ja vaatimukset, mielikuvat työn sisällöstä ja menee menestyksestä.
- Nuorten saaminen mukaan päätöksentekoon.
- Mahdollisuuksien paljous ei osata valita.
- Yhteisöllisyys, työ arki ja asuminen.
- Tulevaisuuskonpuute.

LIITE 4.

IDEAT 1.
TARKKAAN HARKITTAVAT
suuritöiset ja
vähän vaikuttavat

IDEAT 2.
TYÖLÄÄT MUUTOKSET
suuritöiset ja
vaikuttavat

TYÖLLISTYMISTÄ TUKEVAT IDEAT

IDEAT 3.
PIENET PARANNUKSET
parannuksia
pienellä vaivalla

IDEAT 4.
NOPEAT VOITOT
pienellä vaivalla
suuri vaikutus

IDEAT 1.
TARKKAAN HARKITTAVAT
suuritöiset ja vähän vaikuttavat

Digitaalisuus ja tekoäly

Työhaun uudet muodot:

- Virtuaalinen, avatar-pohjainen alusta
- Tekoälysovellukset piilotyöpaikkojen löytämiseksi
- Tekoälyavusteinen rekrytointi ja ammatinvalinta

Osaaminen:

- Osaamisen kohdentaminen tarkemmin yritysten tarpeisiin

Osaajatarvealat

- Paikallisesti työllistävien alojen imago
- Teollisuuden työllistävästä vaikutuksesta viestiminen
- Myös syrjäseudut huomioitava, maanviljelys ja maatalous

Koulutus

- Koulutustarjonnan monipuolistaminen
- Lisää aloja ja aloituspaikkoja
- Täsmäkoulutus ja nopeat ratkaisut työelämatarpeita vastaamaan
- Ei-tutkintopohjaisen koulutuksen lisääminen
- Erikoistuneet lukiot
- Oppisopimuksen lisääminen työpaikoilla, joihin ei tarvita pohjakoulutusta
- Työelämään tutustumisen ja harjoittelun kehittäminen

Muu

- Liikkuvuuden tukeminen ja mahdollistaminen
- Julkinen liikenne, kaupunkikehitys

IDEAT 2.

TYÖLÄÄT MUUTOKSET

suuritoiset ja vaikuttavat

Yhteiskunnan palvelut ja rahoitus

Työllistyminen

- Työllistyminen
- Ensityöseteli tukemaan nuorten palkkaamista
- Työkyvyttömyyseläkkeen muutos: ennen eläkettä muuta yhteiskunnallista tukea ja erilaisia työllistymisen mahdollisuuksia
- Väilytömarkkinat. Kannustinloukkujen purkaminen

Koulutus

- Elinikäinen oppiminen, koulutus tuottaa koulutusta
- Nuorten vanhempien kouluttautuminen – myös jälkeläiset hyötyvät
- Johtamisen kehittäminen
- Yrittäjyyskokeilut peruskoulut, muut oppilaitokset

Hyvinvointi

- Paremmat palvelumallit ja tuki: osatyökykyiset, mielenterveyskuntoutujat, osa-aikaiset
- Sosiaalipalvelujen kehittäminen. Hyvinvointipalveluihin panostamalla saadaan työkykyisiä nuoria. Laaja-alaiset tukitoimet ja verkostot tukevat nuorten hyvinvointia ja mielenterveyttä

Opinto- ja uraohjaus

- Urasimulaatio, jossa voi kokeilla eri ammatteja esimerkiksi tekoälyn avulla. Rääätälöidyt opintopolut: työelämään kypsyään omassa tahdissaan. Oppimisen tukeminen ja pienemmät luokat.
- Sosiaalinen kanssakäyminen nuorten kanssa: tulevaisuudesta ja osaamisesta puhuminen
- Minäpystyvyys ja resilienssi keskiöön
- Koulunkäynninavustajia lisää
- Vastoinkäymisestä selviäminen on osa työelämätaitoja
- Perhe asenne-esimerkinä: perhetasolla ohjaaminen
- Yksilöllinen tuki ja tulevaisuusohjaajat, henkilökohtaisuus, uracoach Täsmätyöpankki, jossa jokaiselle ”paritetaan” sopivaa työtä
- Työpaikan tryout
- Onnistumisperusteinen pedagogiikka: tunnustetaan pienetkin onnistumiset ja vahvistetaan itseymmärrystä epäonnistumisten sietämisen lisäksi työympäristöön ja työilmapiiriin panostaminen.
- Ohjaamon kaltainen apu ura- ja elämäntaitojen ohjaukseen kaikenikäisille

Kymenlaakso

Toimintakulttuuri

- Vetovoima- ja paluuvoimapalvelut, tapahtumat, merkityksellinen vapaa-aika
- Yhteistyö naapurikaupunkien kanssa
- Kansainväliset opiskelijat: monikulttuurisuus voimaksi
- Kaupunki kunnat yritykset tarjoamaan all-inclusive etätyökyliä, asuinympäristö ja hinta.
- Osaamisen ennakointi, toimialakohtaiset tulevaisuusverstaat

Resurssit

- TKI panostukset. Infra. Liikenne.

Koulutus

Tarjonta

- Kouluverkon muutokset
- Koulutustarjonnan lisääminen
- Koulutustason nostaminen -> korkea-asteen työpaikkojen lisääminen

Koulutussisällöt

- Oppilaitosten ja harjoittelujen vaatimustasoon, koulutusjärjestelmään, harjoittelukriteereihin muutoksia ja räätälöintimahdollisuuksia.
- Peruskoulun opetuksen kehittäminen
- Työelämätaidot ja sosiaaliset taidot
- Työ- ja opintomahdollisuuksien yhdistäminen
- Paljon tekemistä nuorille, jotta huomaavat sen oman osaamisensa.
- Ajatukset kiinnostaviksi nuorille
- Työllistymisessä muikin motivaatio kuin raha
- Käytännön osaamisen korostaminen, työelämä- ja elämäntaitojen opettaminen, yleissivistys kunniaan

IDEAT 3.

PIENET PARANNUKSET

parannuksia pienellä vaivalla

Koulutus

Ohjaus

- Ei ole unelmatyötä, on vain unelmatehtäviä tavallisten työtehtävien joukossa.
- Kiertävä työelämäohjaaja: Tätä on työelämä.
- Rohkaiseminen yritystoimintaan
- Nuorten oman kiinnostuksen, luovuuden ja innovaatioiden tukeminen
- Tutustuminen työelämään vahvaksi osaksi koulua. Työelämätaitojen kehittäminen ja osaamisen kehittäminen. Merkityksen ymmärtäminen.
- Työnantajayhteistyö lisää mahdollisuuksia tutustua erilaisiin työpaikkoihin
- Henkilökohtainen unelmatyöpolkutyökalu: työtehtäviin tutustuminen laajasti mielenkiinnon mukaisten tehtävien kautta
- KV-opiskelijoiden sitouttaminen

Oppiminen

- Osalle aloista festarikesämalli käyttöön
- Opiskelijat mukaan kertomaan tarpeistaan
- Tapahtumat osana oppimisympäristöjä
- Vanhempien aikuisten esimerkki minkälainen kuva annetaan työelämästä, infoa ja koulutusta aikuisille?
- Harjoittelun pohjalta ponnistavat startup yritykset
- Yrittäjyyskokeilut

Tulevaisuus

- Tulevaisuuspuhetta vahvistettava
- Yritykset pitävät oman alansa tulevaisuuspäiviä, johon kutsuvat nuoria.
- Kaikki opettajat ja koulujen aikuiset tulevaisuusohjaajina lapsille ja nuorille
- Kaikkien pitäisi olla kiinnostuneita esimerkiksi esimerkkien kautta johtamisesta ja median merkityksestä
- Diversiteetti ja työnmuutos

Työelämä

- Täsmätyön lisääntyminen, palkka avoimuus, osa-aika
- Osatyökykyisille sopivien paikkojen löydettävyyden parantaminen, työelämän pelisäännöt tutuksi. Kokeillaan työtehtäviä, joita nuoret ideoineet itse.
- Työnantajien osaamisen lisääminen nuorten työelämäodotuksista sekä osaamis- ja tukipalveluista, urapolkujen paikallinen tukeminen ja esimerkiksi omavalmentaja ja työllistymispalvelut vastaamaan tästä.
- Siirtymät työnantajien välillä mahdollistava freelancermalli
- Nuorten vuokratyönvälitysyrittäjä
- Yrityksille taloudellista tukea nuorten työllistymiseen
- Yrittäjyyskeskuksia, joissa voi tarjota omaa osaamista
- Tieto ja viestit nuorten näkökulmasta helposti omaksettavaa muotoon
- Jokainen työssäkäyvä ottaa itselleen työharjoittelijan, joka saa opintoihinsa liittyen opintopisteitä työharjoittelussa tai palkkaa. Kaikki vanhemmat sitoutuvat olemaan tekemättä niin sanottu iltaisin ylitöitä, jotta työelämä ei näytä nuorten silmin raskaalta.
- Johtajat osallistuvat joksikin ajaksi opetukseen ja koulutukseen
- Nuorten osaamisen tunnistaminen
- Työpaikkojen joustavuus

Kymenlaakso

- Kymenlaakson kannattaa viestittää suoraan nuorille.
- Positiivinen imago: täällä on mahdollisuuksia tänne voi aina palata paluumuutto houkuttelevaksi.
- Kotikunnan viihtyvyyden lisääminen.
- Kulttuurikuntoon, tekemistä vapaa-ajalle -> ei poismuuttoa.
- Yhteisöjen ja olemassa olevien verkostojen tukeminen
- Yleisen ja alueen tulevaisuuspuheen pitää olla positiivisempaa. Kriisipuheen sijaan kaikki yksityishenkilöt, media, yritykset ja yhteisöt mukaan.
- Positiivisen puheen lisääntyminen omasta alueesta hyviä asioita ja enemmän tekoja asuin ympäristön.
- Kehittäminen nuoria kuunnellen pitovoimatyö ekosysteemissä.
- Asunnot ja terveydenhuolto kuntoon
- Vahvan infrastruktuurin luominen, tyhjät tilat edullisesti aloittelevalle yrityksille
- Kansainväliset opiskelijat ja työntekijät: palvelut tai edes niihin johtavat ohjeet englanniksi

IDEAT 4.

NOPEAT VOITOT

pienellä vaivalla suuri vaikutus

Koulutus

Osaaminen

- Yrittäjyyskasvatus, nuorten kesätyöt ja harjoittelu-paikat ovat tulevaisuus kiinnekohtia kiinnittyminen työpaikkoihin
- Työelämätaitoja
- Yrittäjyden kehittämistä
- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen, Työelämätaitojen opettaminen tässä mukana koulut oppilaitokset, hyvinvointialueet, hallitus ja nuorten parissa työskentelevät someperheet

Koulutusjärjestelmä

- Koulutusjärjestelmän uudistus, joka tukee monimuotoisuutta ja monialaisuutta. Koulutusjärjestelmän sallivuus
- Koulutustarpeen ja -tarjoaman suunnittelu ja toteutus

Työelämä

- Työnantajat tutuiksi
- Rekrytoinnista vastaavat palkkaavat työparikseen nuoren tai nuoria, he uudelleen suunnittelevat työnhakuprosessin
- Mentorointi
- Startup-tilat nuorille alle 29-vuotiaille, joissa voi kokeilla ilmaiseksi oman liikeidean tai valmistamiensa tuotteiden myyntiä jonkun aikaa.
- Hyödynnetään nuoria alihankkijoina, ei tarvitse sitoutua
- Yhtään palvelua ei kehitetä ilman asiakasta: palvelumuotoilun hyödyntäminen
- Vertaisoppiminen mentorointi.
- Yleinen talouskehitys ja avoimet työpaikat
- Kesätyöt, harjoittelut myös KV-opiskelijoille.

Ohjaus ja tukipalvelut

- Joustoa ja nopeutta tukien saamiseen osa-aikaisesti työllistyville
- Digitaalisuuden hyödyntäminen.
- Monialaiset ohjauspalvelut, kuten ohjaamo, vahvistuvat.
- Tekoäly osaamisen tunnistamisessa, urasuunnittelun tuki.
- Koulu- ja opintopudokkaiden kiinniottaminen esimerkiksi oppisopimus ja työssäoppiminen.
- Alojen ajantasainen esittely ja työpaikkojen esittelyä lisätään yläkoulussa ja toisella asteella.
- Työelämään tutustumisen laajentaminen
- Projektit ja hankkeet

Muu

- Moninäkökulmainen kehittäminen
- Aktiivinen tiedon etsintä, tiedon sirpaleisuus

Asenne

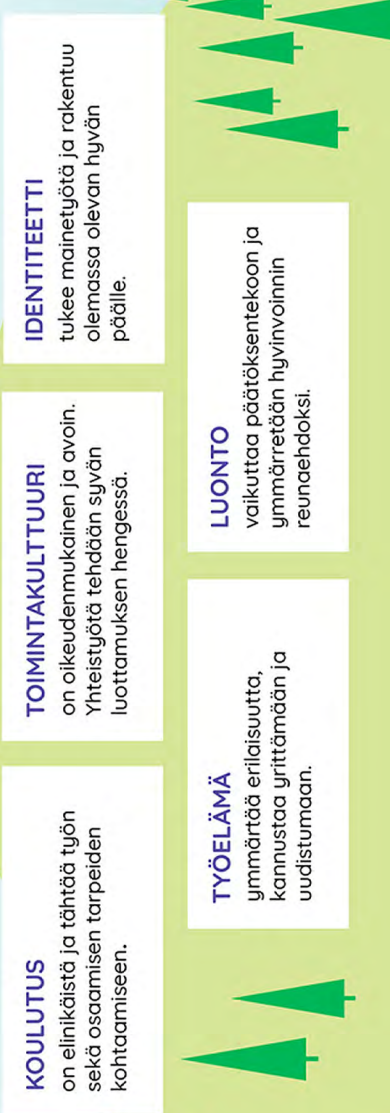
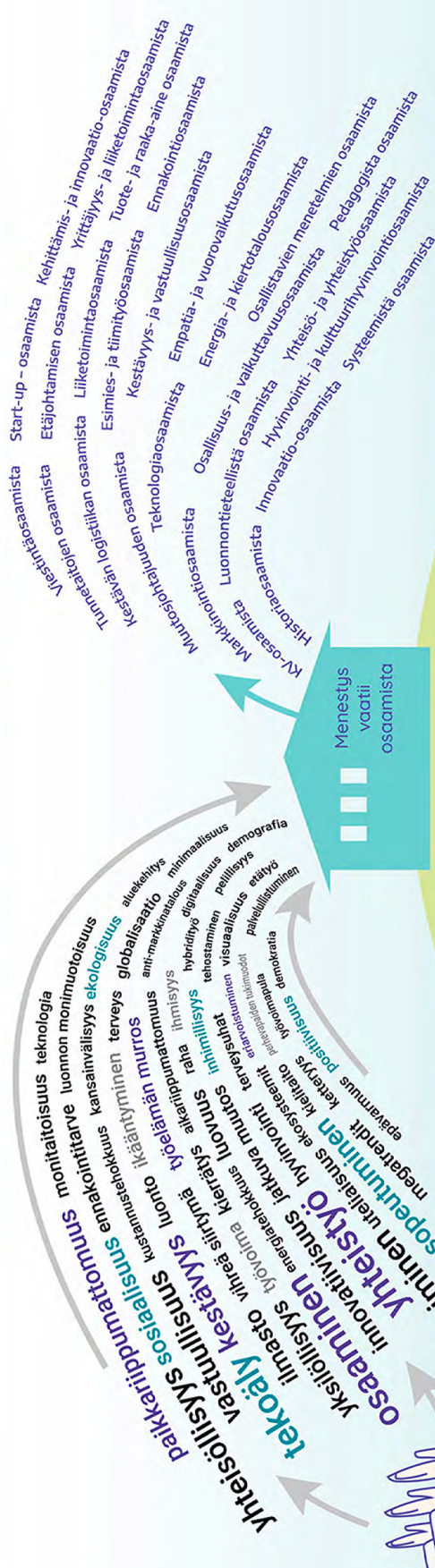
Nuoret

- Oppimisen itseisarvo tunnistettava, itsensä kehittäminen, elämän merkityksellisyys, hyvän leviäminen, oman jutun löytäminen, itsetuntemuksen lisääminen, yhteys itseen, yhteys muihin
- Omat vahvuudet ja heikkoudet,
- Mediakriittisyys
- Oman maailmankuvan rakentaminen

Yhteiskunta

- Yrittäjyyskasvatusasenne ei yksin järjestöjen asia
- Asettuminen nuoren kenkiin, kuunnellaan nuorten sanomaa, otetaan nuoret mukaan tekemään eikä vain puhuta
- Kymenlaakson positiivinen maine
- Lisätään tulevaisuudenuskoa: Kymenlaaksossa on mahdollista työllistää ja elää hyvää elämää.
- Sidosryhmämme kaikki jokainen voi ottaa vastuuta siitä, miten puhuu ja haastaa myös muita positiiviseen puheeseen.
- Asenteet monikulttuurisia nuoria kohtaan

Valintojen aika: Tulevaisuus voimavaraksi - Kymenlaakson tulevaisuusverstaas 2023

Kestävästi menestyvä Kymenlaakso

Osallistujia yhteensä **93**

Paikkoina Kouvola Hamina

Katse vuoteen **2033**

Vipuvoimaa EU:ltä 2014–2020

European Union

Erilaisia ideoita ja yhteistyöskavioita

XAMK

AMMATTIKORKEAKOULU

Hanke rahoitetaan osana unionin Covid-19- pandemian johdosta toteuttamia toimia.

Nuorten Kymenlaakso – tästä tulevaisuuteen

kokoaa tulevaisuusdataa ja näkemystietoa opettajille, kasvatuksen ja ohjauksen ammattilaisille sekä laajemmin koko maakunnan kehittämisen tueksi.

Maakunnan tarpeisiin vastaava osaaminen on avainasemassa nuorten tulevaisuutta koskevia haasteita ratkaistaessa. Nuorille itselleen se mahdollistaa sekä parempia työmahdollisuuksia ja toimeentulon että hyvinvointia ja henkistä kasvua. Isommassa kuvassa osaamiseen ja työllistymiseen liittyvät teemat tukevat elinkeinoelämän kestävästä menestystä ja alueen elinvoimaisuutta.

Julkaisu koostuu kahdesta osasta, joista ensimmäisessä esitellään nuorten tulevaisuuteen, toimintaympäristön muutokseen ja osaajatarpeeseen liittyviä teemoja. Toisessa osassa keskitytään vuoden 2024 Kymenlaakson tulevaisuusverstaan tuloksiin.

Ensimmäistä kertaa tulevaisuusverstaan tuloksia ovat analysoineet myös maakunnan ulkopuoliset asiantuntijat. Tulevaisuuskommentaattoreina toimivat kehittämispäällikkö Marika Lehtonen Eezy Työllisyyspalveluista, projektipäällikkö Antti Rantaniva Nuorisolan tutkimus- ja kehittämiskeskus Juveniasta (Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu), opiskelijoiden puheenjohtaja Valtteri Mäyrälä STTK:sta ja väitöskirjatutkija Essi Ahlroth INVEST – Eriarvoisuuden, interventioiden ja uuden hyvinvointiyhteiskunnan tutkimuskeskuksesta (Turun yliopisto).

Julkaisun ovat koonneet Kati Viljakainen ja Enni Jaatinen Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun Luovan talouden tutkimusyksiköstä ja se on osa Kymistä – osaajatarpeen kokonaiskuva Kymenlaaksossa -hankkeen toimenpiteitä. Kymistä -hanketta (2023–2024) rahoittaa Kymenlaakson liitto AKKE-rahoituksesta.